

Stavovi studenata o kupovini i prodaji pisanih studentskih radova

---

Sabolić, Marta

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:258725>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-03**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE ZNANOSTI
SMJER BIBLIOTEKARSTVO
Ak. god. 2019./ 2020.

Marta Sabolić

Stavovi studenata o kupovini i prodaji pisanih radova

Diplomski rad

Mentor: doc. dr. sc. Ivana Hebrang Grgić

Zagreb, rujan, 2020.

Izjava o akademskoj čestitosti

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je ovaj rad rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na istraživanjima te objavljenoj i citiranoj literaturi. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio rada nije korišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

(potpis)

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Pisani studentski radovi	2
2.1. Vrste studentskih radova	2
2.2. Ocjenjski radovi	3
3. Autorstvo i autorsko pravo.....	5
3.1. Autorstvo.....	5
3.2. Autorsko pravo.....	6
3.3. Kršenje zakona i etičkih kodeksa nenavođenjem stvarnog autora djela	7
4. Akademsko nepoštenje	11
4.1. Pregled dosadašnjih istraživanja	12
5. Stavovi studenata o kupovini i prodaji pisanih radova	15
5.1. Cilj i pretpostavke istraživanja.....	15
5.2. Metodologija istraživanja.....	15
5.3. Rezultati istraživanja i rasprava	17
6. Primjer oglasa o prodaji studentskih radova.....	29
7. Zaključak.....	34
8. Literatura.....	35
Sažetak	48
Summary.....	49

1. Uvod

Akademsko nepoštenje dio je ne samo akademske zajednice nego i cijelog obrazovnog sustava. Zajednica ponekad nije niti svjesna da nekim svojim postupcima (varanje na ispitima, plagiranje, kupovanje radova, izmišljanje rezultata i sl.) izravno povređuju akademsku čestitost, koja je moralna vertikala za uspješan razvoj znanosti, ali i za razvoj pojedinca kao akademskog građanina.

Unatoč naporima zajednice da se akademsko nepoštenje i neetičnost u znanosti iskorijene, to je mukotrpan i dug proces. Potrebna je cjelokupna promjena u svijesti društva, uvođenje promjena u obrazovni sustav, učenje djece i mladih o važnosti moralnih postupaka, kako u životu općenito tako i u obrazovanju. Za neetične postupke često je krivo neznanje pojedinaca, ali i visoka tolerancija neetičnih radnji u društvu i nepoduzimanje mjera protiv suzbijanja takvih radnji.

Neki oblici akademskog nepoštenja izravno krše autorsko pravo i etičke kodekse. Iako se najviše pažnje posvećuje plagiranju i izmišljanju znanstvenih rezultata, sve je veći problem i trgovanje studentskim radovima. Ovome problemu posvećuje se nedovoljno pažnje, iako je sve više prisutan u akademskoj zajednici, o čemu govori činjenica da broj oglasa za usluge pisanja raznih vrsta studentskih radova raste te da su pregledi tih oglasa u prilično velikom broju. Problematika kupovine i prodaje radova nije samo u kršenju autorskog prava, etičkog kodeksa institucije i drugih pravilnika, iako je neosporno i to veliki problem, nego je problem i u pitanju znanja studenata, odnosno može se postaviti pitanje zaslužuje li student svoju titulu ako dio njegovog znanja zapravo nije njegov, nego neke sasvim druge osobe, odnosno mogu li se akademski građani zaista smatrati takvima ako se zna da su neki postupci sve samo ne u skladu s akademskim načelima i etikom.

Ovaj rad i istraživanje žele preispitati mišljenja i stavove studenata Sveučilišta u Zagrebu o kupovini i prodaji studentskih radova, ali i ispitati koliko često studenti sudjeluju u toj praksi, koji su razlozi za to, opravdavaju li to te koga smatraju glavnim krivcem zašto se to događa.

2. Pisani studentski radovi

2.1. Vrste studentskih radova

Studentski radovi izrađuju se i pišu u sklopu sveučilišnih i stručnih studija u cilju stjecanja akademskih stupnjeva, znanstvenih i stručnih naziva, ali i za profesionalno osposobljavanje. Prema Oraić Tolić¹ šest je vrsta studentskih radova manje ili više univerzalno za visokoobrazovne sustave i bolonjski proces, a to su sljedeće vrste radova: esej, referat, seminarski rad, završni rad, diplomski rad, magistarski rad te doktorska disertacija.

Esej (engl. *essay*) je najjednostavniji oblik studentske proze, veličine od 2 do 5 kartica, obuhvaća razne oblike argumentacijske proze ili kratkog članka, a tema je najčešće obrađena prema vlastitom viđenju. Eseji mogu biti različitih vrsta (akademski, politički, književni i sl.). Akademski eseji dio se nastave, često kao ispitna ili domaća zadaća, a u esejima se analizira predmet ili se daje mišljenje o određenoj temi.²

Referat (engl. *paper*) je oblik studentskog rada u kojem se obrađuje određena tema iz nastavnog programa, veličine 5-10 kartica. Cilj je referata prikazati razumijevanje određene problematike i izložiti temu vlastitim riječima uz pomoć stručne terminologije.³

Seminarski je rad (engl. *term paper*) viši oblik studentskog rada, opseg rada 15-ak kartica. Rad sadržava sve dijelove kao i ostali studentski radovi, temu biraju studenti samostalno ili prema sugestiji nastavnika, a obrađivanjem teme studenti proširuju znanje iz nastavnog predmeta i teme, uče se metodologiji istraživanja i služenju literaturom, a svladavaju i tehnologiju strukturiranja teksta.⁴

Završni rad (engl. *final paper*) je rad koji treba pokazati ovladavanje propisanim znanjem iz struke za koju se osoba obrazuje. Završnim radom stječe se diploma bakalaureata. Sadrži sve uobičajene dijelove studentskog rada (sadržaj, tekst rada, popis literature, sažetak, ključne riječi i sl.).⁵

---

¹ Oraić Tolić, D. Akademsko pismo: strategije i tehnike klasične retorike za suvremene studentice i studente. Zagreb: Naklada Ljevak, 2011. Str. 118-120.

² Isto, str. 118.

³ Isto.

⁴ Isto, str. 119.

⁵ Isto, str. 119.

Diplomski rad (engl. *diploma essay*) / završni rad stručni je rad koji studenti pod vodstvom mentora prijavljuju i izrađuju, a nakon toga i svih položenih ispita, kao uvjet za stjecanje diplome i dobivanje akademskog naslova, brane pred komisijom. U bolonjskom je sustavu diplomski rad preinačen u završni rad koji prije svega treba pokazati originalnost obrade teme, ali i rješavanje danog problema iz struke. Oblik i opseg završnog rada definiraju se u okviru fakulteta ili odsjeka.⁶

Magistarski rad (eng. M.A./M.S. *thesis*) / diplomski rad viši je oblik studentskog rada. U bolonjskom je sustavu preinačen u diplomski rad. Klasični magistarski rad i bolonjski diplomski rad razlikuju se po postignutom nazivu i stupnju znanstvenosti pa se tako magistarski rad u klasičnom smislu smatra znanstveno-stručnim radom kojim se postizao naslov magistra znanosti, dok se diplomski rad u bolonjskom sustavu smatra stručnim radom kojim se postiže stručni naslov magistra. Klasični magistarski rad zahtijeva originalni znanstveni doprinos na području metode, rezultata ili teme, dok bolonjski diplomski rad treba pokazati oblik samostalnog rada i stručnu kompetenciju. Opseg magistarskog rada iznosio je 80-120 kartica, dok opseg diplomskog rada, kao niti način obrane, nisu strogo propisani već su određeni u okviru fakulteta ili odsjeka.⁷

Doktorska disertacija (eng. *dissertation*) najviši je oblik studentske proze, omogućava stjecanje kvalifikacija za znanstveni rad te postizanje naziva doktora znanosti za određeno područje. Doktorsku disertaciju karakterizira originalnost teme, metodologije i rezultata, a oblik i opseg nisu strogo popisani (u bolonjskom sustavu) nego se određuju ovisno o studiju. Doprinos je znanstvenoj spoznaji nekog područja te je stoga vrijedna objavljivanja.⁸

2.2. Ocjenski radovi

Nisu sve vrste pisanih studentskih radova ocjenski radovi. U ocjenske radove ubrajaju se završni, diplomski i magistarski radovi, kao i doktorske disertacije. Obranom ocjenskog rada student stječe status člana akademske zajednice te doprinosi području koje proučava.⁹

---

⁶ Isto.

⁷ Isto, str. 120.

⁸ Isto, str. 120.

⁹ Bourdieu, P. prema Begić, H. Akademska čestitost studenata Sveučilišta u Zagrebu prilikom pisanja ocjenskih radova: diplomski rad. Zagreb: Filozofski fakultet, 2018. Str. 10. Dostupno na: <http://darhiv.ffzg.unizg.hr/id/eprint/10801/1/Begi%C4%87-diplomski.pdf> (5.9.2020.)

Ocjenski su radovi „izvor značajnih znanstvenih informacija“¹⁰, a prije pojave digitalnih repozitorija takvi su radovi bili dostupni samo u tiskanom obliku te je time bilo ograničeno korištenje informacija sadržanih u radovi i pronalaženje tih informacija. Danas, zahvaljujući razvoju informacijsko-komunikacijske tehnologije, repozitoriji su dostupni online, a sve više ustanova pohranjuje ocjenske radove u digitalne repozitorije, često u otvorenom pristupu. Time se omogućuje veća dostupnost i brži pristup informacijama koje ocjenski radovi sadrže, a s obzirom da su ocjenski radovi mentorirani i obranjeni pred povjerenstvom, informacije su provjerene, pouzdane i točne. U Hrvatskoj sve veći broj visokoškolskih ustanova pohranjuje ocjenske radove svojih studenata u repozitorije, a repozitoriji su okupljeni u zajednički repozitorij poznat pod nazivom DABAR (Digitalni akademski arhivi i repozitoriji).

---

¹⁰ Konjević, S. Ocjenski radovi u digitalnom obliku. // Kemija u industriji: časopis kemičara i kemijskih inženjera Hrvatske. 59, 9(2010), str. 452. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/57885> (5.9.2020.)

3. Autorstvo i autorsko pravo

3.1. Autorstvo

Pojam autor dolazi od latinske riječi *auctor* koja se prevodi kao stvaratelj, množitelj. Prema Zakonu o autorskom pravu i srodnim pravima autor je „fizička osoba koja je djelo stvorila“ te kojoj autorsko pravo pripada „činom samog stvaranja djela“.¹¹ Autor je tvorac djela, odnosno tvorac je “intelektualne tvorevine, koja je njegovo duhovno odnosno intelektualno vlasništvo”¹² Samim time autorstvo je i “intelektualna odgovornost za djelo.”¹³ Svatko tko je intelektualni tvorac djela smatra se autorom te se tako autorima smatraju pisci tekstova, fotografi, slikari, kipari, skladatelji, koreografi, redatelji, koreografi i dr., odnosno svi oni koji zadovoljavaju kriterije autorstva.

Međunarodni odbor urednika medicinskih časopisa, skraćeno ICMJE (The International Committee of Medical Journals Editors), u kolovozu 2013. godine navodi 4 kriterija autorstva:

- značajan doprinos konceptu ili dizajnu djela; ili prikupljanje, analiza ili interpretacija podataka za djelo;
- sastavljanje (pisanje) djela ili kritičko preispitivanje važnih intelektualnih sadržaja;
- konačno odobrenje verzije koja će se objaviti;
- pristanak na odgovornost za sve segmente rada te osiguravanje da se pitanja vezana za točnost ili čestitost bilo kojeg dijela rada na primjeren način istraže i razriješe.¹⁴

Ako nisu ispunjena sva 4 kriterija, osoba se ne može smatrati autorom, a suradnici bi trebali biti navedeni u napomenama ili zahvalama, ali nikako ne bi trebali biti navedeni kao autori. Treba razlikovati i odnos prema autorstvu u kontinentalnoeuropskom i angloameričkom pravnom sustavu. Kontinentalnoeuropsko pravo autorom i nositeljem autorskog prava “smatra samo osobu koja je djelo stvorila”¹⁵, dok angloamerički pravni sustav kao autora priznaje i fizičku ili pravnu osobu koja je primjerice bila financijer djela. Postoji i dualistički koncept, koji prihvaća oba pravna sustava. Osim “klasičnog” autorstva, dozvoljeni oblik autorstva je i koautorstvo (suautorstvo). Prema Hrvatskom jezičnom portalu koautor je “onaj koji je s još

---

¹¹Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima. // Narodne novine 96(2018). Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/106/Zakon-o-autorskom-pravu-i-srodnim-pravima> (25.6.2020.)

¹²Horvat, A.; Živković D. Knjižnice i autorsko pravo. Zagreb : Hrvatska sveučilišna naklada, 2009. Str. 31.

¹³Autorstvo. // Hrvatska enciklopedija. Mrežno izd. Zagreb : Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=4772> (20.6.2020.)

¹⁴The International Committee of Medical Journals Editors. Recommendations for the Conduct, Reporting, Editing, and Publication of Scholarly Work in Medical Journals. URL: <http://www.icmje.org/icmje-recommendations.pdf> (21.6.2020.)

¹⁵Horvat, A.; Živković D. Knjižnice i autorsko pravo. Zagreb : Hrvatska sveučilišna naklada, 2009. Str. 31.

kime ravnopravan autor nekoga djela; suautor”¹⁶, odnosno koautor je osoba koja također zadovoljava sva 4 kriterija autorstva, a ravnopravno je sudjelovala u izradi autorskog djela te ravnopravno dijeli autorsko pravo s drugim autorima. Postoje i nedozvoljeni oblici autorstva, a to su počasno autorstvo, gostujuće autorstvo, podmetnuto autorstvo i autori duhovi. Počasno autorstvo odnosi se na osobe koje su u naslovu djela ili članka navedene kao autori, a navode ih suautori iz zahvalnosti za neke prijašnje doprinose.¹⁷ Oblik je lažnog predstavljanja jer „implicira intelektualni doprinos koji zapravo nije postojao“.¹⁸ Gostujuće autorstvo odnosi se na navođenje osobe kao autora jer koautori smatraju da će na taj način povećati ugled djela.¹⁹ Podmetnuto autorstvo situacija je u kojoj je autor naveden u popisu autora, ali nije o tome obaviješten.²⁰ Događa se zbog toga jer se slabije poznati autori nadaju da će, ukoliko dodaju neke uglednije autore, povećati šanse za prihvaćanje rada, ali i povećati vidljivost rada. Autori duhovi oni su autori koji zavrjeđuju autorstvo, odnosno autori koji zadovoljavaju sve kriterije autorstva, ali iz nekog razloga nisu navedeni kao autori²¹ (primjerice osoba piše rad koji će naknadno prodati i u potpunosti je autor rada, ali kao autora navodi osoba koja joj plaća rad). Povrede autorstva i nedozvoljena autorstva sve su češća pojava. Autorstvo nosi zasluge, ali i odgovornosti, što znači kako bi autori „trebali biti odgovorni i jamčiti za integritet cjelokupnog rada“²², a sve u cilju poštivanja autorstva te akademskog i znanstvenog integriteta.

3.2. Autorsko pravo

Autorsko pravo „skup je pravila kojima se uređuju pravni odnosi glede intelektualnih, autorskih djela s književnoga, znanstvenoga i umjetničkog područja.“²³ Prema hrvatskom Zakonu o autorskom pravu i srodnim pravima autorsko pravo „sadržava moralna prava autora, imovinska prava autora i druga srodna prava autora.“²⁴ Ovakvo poimanje sadržaja autorskog prava temelji se na dualističkom konceptu, koji se temelji na francuskim propisima iz 1789. i 1793. godine,

---

¹⁶ Koautor. // Hrvatski jezični portal. <https://hrvatski.enacademic.com/53610/koautor> (25.7.2020.)

¹⁷ Hebrang Grgić, I. Autorstvo, plagiranje i citiranje: što, kako, zašto?. // Tečajevi Srca. Dostupno na: <https://www.srce.unizg.hr/tecajevi/popis-osnovnih-tecajeva/A505> (23.6.2020.)

¹⁸ Pravila dobre akademske prakse pri pisanju, recenziranju i objavljivanju znanstvenih i stručnih publikacija. Zagreb: Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2007. Str. 4. Dostupno na: <http://stariweb.mef.hr/meddb/slike/pisac25/file329p25.pdf> (20.6.2020.)

¹⁹ Hebrang Grgić, I. Autorstvo, plagiranje i citiranje: što, kako, zašto?. // Tečajevi Srca. Dostupno na: <https://www.srce.unizg.hr/tecajevi/popis-osnovnih-tecajeva/A505> (23.6.2020.)

²⁰ Isto.

²¹ Hebrang Grgić, I. Časopisi i znanstvena komunikacija. Zagreb: Ljevak, 2016. Str. 236.

²² Alfonso, F. et al. Autorstvo: od zasluge do odgovornosti. Razmišljanja iz Mreže urednika. // *Cardiologia Croatica*. 14, 5-6(2019), str. 139.

²³ Autorsko pravo. // Hrvatska enciklopedija. Mrežno izd. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=4771> (20.6.2020.)

²⁴ Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima. // Narodne novine 96(2018). Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/106/Zakon-o-autorskom-pravu-i-srodnim-pravima> (25.6.2020.)

odnosno iz razdoblja Francuske revolucije. Ti propisi "autorsko pravo tumače kao skup moralnih i imovinskih prava."²⁵ Moralna prava autora obuhvaćaju pravo prve objave, pravo na priznavanje autorstva, pravo na poštivanje autorskog djela i čast ili ugled autora te pravo pokajanja. Imovinska prava autora obuhvaćaju pravo reproduciranja, pravo distribucije, pravo priopćavanja autorskog djela javnosti i pravo prerade. Ostala druga prava obuhvaćaju pravo pristupa autorskom djelu i pravo zabrane javnog izlaganja autorskog djela. Prvi zakon o autorskom pravu smatra se Zakon kraljice Ane iz 1709. godine, iako taj zakon nije bio namijenjen zaštiti autora niti je to bio prvi pravni akt koji je regulirao zaštitu autorskog prava u izdavaštvu u Velikoj Britaniji. Prvim zakonom o zaštiti prava autora na hrvatskom području smatra se Zakon za zaštitu književnoga i umjetničkoga vlasništva protiv nepovladjenomu zdavanju, patisku i spotvaranju. Zakon je izdao kralj Ferdinand I. 1846. godine te unatoč tome što su tadašnje Ilirske provincije imale francuske zakone kojima se reguliralo autorsko pravo nije pronađeno išta što bi potvrdilo njihovo provođenje te se stoga zakon iz 1846. smatra prvim zakonom o autorskom pravu hrvatskog područja.²⁶ Današnji važeći hrvatski Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima na snazi je od 8. studenog 2018. godine.

3.3. Kršenje zakona i etičkih kodeksa nenavođenjem stvarnog autora djela

Kada netko stvara i piše djelo, ulaže vlastito znanje i intelektualni napor. Bez obzira o kojoj se vrsti rada radi osoba koja je to djelo stvorila autor je djela i pripada mu autorsko pravo. Iako se prilikom prodaje pisanog rada stvarni autor dobrovoljno odriče autorstva i navodi drugu osobu kao autora, ipak je to kršenje određenih stavki Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima, kao i kršenje stavki etičkog kodeksa Sveučilišta u Zagrebu, ali ne samo zagrebačkog Sveučilišta, nego i etičkih kodeksa drugih sveučilišta i fakulteta. Unatoč tome što nije u svim etičkim kodeksima hrvatskih sveučilišta jasno navedeno što je etično, a što nije po pitanju autorstva, ipak se svaki od njih osvrće na barem neki dio akademskog nepoštenja, a dio njih jasno navodi što je zlouporaba autorstva i koji su postupci neetični kada se radi o autorstvu radova. Navedeni su načini na koje je moguće prekršiti hrvatski Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima i etičke kodekse nekoliko hrvatskih sveučilišta.

---

²⁵ Hebrang Grgić, I. Autorstvo, plagiranje i citiranje: što, kako, zašto?. // Tečajevi Srca. Dostupno na: <https://www.srce.unizg.hr/tecajevi/popis-osnovnih-tecajeva/A505> (23.6.2020.)

²⁶ Velagić, Z.; Hocenski, I. Autorstvo u hrvatskim zakonima o autorskom pravu od 1846. do 2007. godine. // Libellarium. 7, 2(2014), str. 232. Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=207276 (5.9.2020.)

Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima

Prema članku 9. Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima²⁷ autor je fizička osoba koja je djelo stvorila te kojoj pripada autorsko pravo samim time što je autor stvorio djelo, dok članak 12. istog Zakona navodi kako se autorom djela smatra osoba čije je ime, kod, pseudonim ili umjetnički znak naznačen na primjercima autorskog djela ili pri objavi autorskog djela. Temeljem toga, svako navođenje imena osobe koja djelo nije stvorila smatra se kršenjem Zakona. Zakon također definira i koautore, osobe koje su zajednički stvorile autorsko djelo i kojima pripada zajedničko autorsko pravo. Koautorom se ne može smatrati osoba koja je kupila rad jer nije sudjelovala u stvaranju djela, a samim time ne može imati autorsko pravo jer niti nema svoj koautorski udio.

Etički kodeks Sveučilišta u Zagrebu

Prema članku 19. točki 3. Etičkog kodeksa Sveučilišta u Zagrebu jasno se navodi sljedeće: „Očekuje se od članova sveučilišne zajednice da navedu kao autore sve i samo one sudionike u procesu nastajanja znanstvenoga rada koji su intelektualno pridonijeli radu.“²⁸ Ako se kao autor navede osoba koja nije sudjelovala u procesu nastajanja znanstvenog rada i intelektualno pridonijela radu, nego je primjerice samo novčano pridonijela izradi rada, to se smatra neetičkim postupkom kojim se krši Etički kodeks Sveučilišta u Zagrebu.

Etički kodeks Sveučilišta u Rijeci

Poglavlje 6.5. Etičkog kodeksa Sveučilišta u Rijeci navodi skoro jednaki navod: “Očekuje se od članova/ članica sveučilišne zajednice da navedu kao autore sve i samo one sudionike/ sudionice u procesu nastajanja znanstvenoga rada koji su intelektualno pridonijeli radu.”²⁹ Na

---

²⁷ Isto.

²⁸Etička pravila u nastavnom, znanstvenom i umjetničkom radu. // Etički kodeks. / Sveučilište u Zagrebu. Zagreb : Sveučilište u Zagrebu, 2009. Str. 22. Dostupno na: http://www.unizg.hr/fileadmin/rektorat/O_Sveucilistu/Dokumenti_javnost/Propisi/Pravilnici/Eticki_kodeks.pdf (10.8.2020.)

²⁹Autorstvo znanstvenih radova i drugih dokumenata. // Etički kodeks. / Sveučilište u Rijeci. Rijeka: Sveučilište u Rijeci, 2006. str. 11. Dostupno na: https://rektor.uniri.hr/files/staticki_dio/propisi_i_dokumenti/Eticki%20kodeks%20Sveucilista%20u%20Rijeci.pdf (10.8.2020.)

jednak se način krši Etički kodeks Sveučilišta u Rijeci kao i Etički kodeks Sveučilišta u Zagrebu.

Etički kodeks Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Etički kodeks Sveučilišta u Osijeku u članku 17. navodi 5 točaka kršenja autorskog prava i zlouporabe autorstva. Zlouporabom autorstva navodi se sljedeće: “nezasluženo autorstvo bez ispunjavanja uvjeta autorstva; pripisivanje autora bez njegova znanja i pristanka; namjerno izostavljanje autora koji ispunjava uvjete o autorstvu.; prisvajanje autorstva temeljem nadređene funkcije; namjerno pogrešno ili pristrano citiranje literature.”³⁰ Etički kodeks zapravo navodi nedozvoljene oblike autorstva koji su oblik zlouporabe autorstva i autorskog prava, ali i neetična praksa ako se primjenjuje i kojom se krši Etički kodeks.

Etički kodeks Sveučilišta u Splitu

Poput Etičkog kodeksa Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku i Etički kodeks Sveučilišta u Splitu u članku 11. navodi na koji je sve načine moguća zlouporaba autorstva (nezasluženo autorstvo, podmetanje autorstva, prisvajanje autorstva, namjerno izostavljanje autorstva te namjerno pristrano ili krivo citiranje). Nezasluženo autorstvo navodi se kao ono autorstvo bez ispunjavanja uvjeta autorstva kao i pokušaji takvog autorstva; podmetanje autorstva postupak je “gdje se nekoga bez znanja i pristanka dopisuje na popis autora”³¹; prisvajanje autorstva događa se kad netko postaje autorom “temeljem nadređene funkcije te financijske ili druge potpore”³² dok se namjerno izostavljanje autora odnosi se na nenavođenje autora koji ispunjavaju uvjete autorstva s popisa autora.³³ Svaka navedena zlouporaba autorstva neetični je postupak i kršenje je ne samo Etičkog kodeksa Sveučilišta u Splitu nego i kršenja autorskog prava kao takvoga.

---

³⁰Etička načela u znanosti i visokom obrazovanju i njihove povrede. // Etički kodeks. / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, 2011. str. 4. Dostupno na: https://www.mefos.hr/images/dokumenti/pravilnici_i_dokumenti/dokumenti_sveuciliste/Eticki_kodeks.pdf (11.8.2020.)

³¹Etička načela u znanosti i visokom obrazovanju i njihove povrede. // Etički kodeks. / Sveučilište u Splitu. Split: Sveučilište u Splitu, 2009. str. 4. Dostupno na: https://www.unist.hr/DesktopModules/Bring2mind/DMX/API/Entries/Download?language=hr-HR&EntryId=124&Command=Core_Download&PortalId=0&TabId=1846 (11.8.2020.)

³²Isto

³³Isto

Etički kodeks Sveučilišta u Zadru

Etički kodeks Sveučilišta u Zadru u članku 13. navodi kako se neetičnim “smatra svaki oblik povrjede akademskog integriteta odnosno znanstveno nepoštenje i prijevara u znanosti. To uključuje, ali se ne ograničava samo na: - povrjedu intelektualnog vlasništva ili plagiranje (predstavljanje tuđih riječi, ideja ili radova, objavljenih, neobjavljenih, dostupnih na Internetu, kao vlastitih).”³⁴ Ovdje je kršenje kodeksa napisano u poopćenijem obliku nego u ranije navedenim kodeksima, ali poruka je jasna: bilo kakav oblik znanstvenog nepoštenja i prijevara u znanosti neetična je, a također je i povreda akademskog integriteta Sveučilišta u Zadru.

Etički kodeks Sveučilišta u Dubrovniku

Etički kodeks Sveučilišta u Dubrovniku sastavljen je za znanstvenike i suradnike, ali se također osvrće na autorstvo. U članku 11. navodi se sljedeće: “nastavnik se smije javljati kao autor u znanstvenim publikacijama samo s vlastitim radovima ili kao koautor u onima u kojima je dao svoj bitan doprinos.”³⁵ Nastavnici ne bi smjeli objavljivati radove koje oni sami nisu napisali, odnosno oni koji nisu njihovi vlastiti. Ako to naprave dolazi do kršenja stavki Etičkog kodeksa Sveučilišta u Dubrovniku.

Etički kodeks Sveučilišta u Puli

Članak 12. Etičkog kodeksa Sveučilišta u Puli navodi kako sudionici u znanstveno-istraživačkom i umjetničkom radu jamče za izvornost radova i djela čiji su autori, a jamče i za čestitosti, točnost i poštenje u navođenju informacija o podrijetlu navoda i ideja. Navodi se i kako je potpuno neetično plagiranje, prepisivanje i prisvajanje tuđih ideja, radova, podataka, projekata, iz bilo kojeg mogućeg izvora.³⁶

---

³⁴ Akademski integritet. // Etički kodeks. / Sveučilište u Zadru. Zadar: Sveučilište u Zadru, 2010. str. 5. Dostupno na: <https://www.unizd.hr/o-nama/propisi-i-dokumenti/eticki-kodeks> (11.8.2020.)

³⁵ Odnos prema radu. //Etički kodeks. / Sveučilište u Dubrovniku. Dubrovnik: Sveučilište u Dubrovniku, 2006., str. 6. Dostupno na: <http://web.unidu.hr/datoteke/49izb/Eti-ki-kodeks.pdf> (12.8.2020.)

³⁶ Profesionalna prava i odgovornosti. // Etički kodeks. Sveučilište u Puli. Pula: Sveučilište u Puli, 2008. str. 4. Dostupno na: https://www.unipu.hr/dokumenti/eticki_kodeks (12.8.2020.)

4. Akademska nepoštenje

Akademska nepoštenje predstavlja bilo koju vrstu prijave vezane za postupak prijavljivanja, ispitivanja ili druge vrste provjere znanja.³⁷ Prijave vezane uz provjeru znanja odnose se na plagiranje, krivotvorenje radova, prepisivanje, lažno predstavljanje, iznošenje tuđih ideja kao vlastitih, izmišljanje rezultata, predstavljanje tuđeg rada kao svojeg, pokušaj utjecaja i utjecaj na nepristranost profesora, ometanje nastave, upotreba ranije ocijenjenih radova, uporaba bilješki, mobitela, podataka tijekom ispita, prepravljanje ocjena i sl. Akademska nepoštenje trebalo bi biti sankcionirano jer u suprotnom utječe na kvalitetu obrazovanja i sveučilišnu autonomiju.³⁸

Uzroci akademskog nepoštenja brojni su, a neki od njih, prema Whitley & Keith-Spiegel³⁹ jesu:

- pritisak kolega – pritisak kolega da rade zajedno na zadatku iako je suradnja zabranjena, ukoliko drugi kolege varaju na ispitima osjeća se pritisak da svi moraju i sl.;
- stvaranje izlika – studenti krive profesore za varanje, odnosno smatraju kako profesori previše očekuju ili im daju previše gradiva te im to postaje izlika za varanje;
- neorganizacija obaveza - mnogi studenti ne znaju organizirati vrijeme niti se dobro nose sa pritiscima, obavezama i rokovima te stoga pristupaju varanju kao lakšem rješenju;
- situacije koje potiču akademsko nepoštenje – događa se kako nije izričito rečeno što studenti smiju ili ne smiju pa „koriste gužvu“, posebice ako znaju da su sankcije minimalne ili ih uopće nema;
- samoopravljanje – studenti se opravdavaju raznim razlozima poput „samo jednom“, „svi to rade“, „profesora ionako nije briga“ i sl. kako bi smanjili osjećaj krivnje;
- nepoznavanje akademskog nepoštenja – neki studenti nisu niti svjesni kako su neki njihovi postupci zapravo akademski nepošteni te u neznanju povređuju akademsku čestitost, a profesori misle kako su studenti upoznati s time te im stoga ne objašnjavaju.

---

³⁷ Fjorović, A. Etičnost studenata: percepcija nastavnika Sveučilišta u Dubrovniku. // MediAnali. 12, 15(2018.), str. 112. Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=288275 (5.9.2020.)

³⁸ Isto.

³⁹ Northern Illinois University. Academic Integrity Tutorials. Causes of Academic Dishonesty prema Whitley, B. E., Jr.; Keith-Spiegel, P. Academic dishonesty: An educator's guide. Lawrence Erlbaum Associates Publishers, 2002.

Akademsko poštenje suprotnost je akademskom nepoštenju. Važna je komponenta akademskoj čestitosti, a uključuje „odgovornu provedbu istraživanja, a isključuje svake oblike nepoštenja, poput izmišljanja i popravljavanja rezultata i plagiranja.“⁴⁰ Akademsko poštenje i čestitost sve se više aktualizira u svijetu, ali i u Hrvatskoj, s obzirom da brojni hrvatski znanstvenici objavljuju radove u međunarodnim časopisima i sudjeluju u raznim projektima, seminarima i skupovima. Akademski čestitosti podrazumijeva istraživačku čestitost (posebice pri planiranju, provedbi i objavi rezultata istraživanja), čestitost nastavnika u mentorstvu, radu sa studentima, ali i drugim kolegama i suradnicima u nastavi te profesionalnost pri poštivanju zakona, dostojanstveno ophođenje prema osobi te načelo mirnog uživanja prava.⁴¹ Svi oblici akademskog nepoštenja izravna su povreda akademske čestitosti. Kako bi se akademsko poštenje, a time i čestitost sačuvali, potrebno je regulirati osiguranje akademske čestitosti, od institucionalne razine pa sve do zakonske zaštite. Unatoč postojećim pravilnicima i etičkim kodeksima akademska čestitost nije u dovoljnoj mjeri sačuvana i poštivana, što se najbolje vidi u svakodnevnim akademski nepoštenim radnjama, koje nisu u dovoljnoj mjeri sankcionirane.

4.1. Pregled dosadašnjih istraživanja

O akademskom nepoštenju provedeno je mnoštvo istraživanja, a napisano je i nekoliko diplomskih i završnih radova. Istraživanja se osvrću na prepisivanje i plagiranje kao najčešće oblike akademskog nepoštenja. Ovaj odlomak posebno se osvrće na dijelove prehodnih istraživanja o akademskom nepoštenju koji se odnose na predaju i predavljanje radova koje je netko drugi napisao, odnosno na predaju i predavljanje tuđeg rada kao svojeg.

Begić⁴² navodi kako je većina ispitanika u istraživanju o akademskoj čestitosti studenata Sveučilišta u Zagrebu odgovorilo kako nikad nisu predali rad koji je neka druga osoba napisala za njih.

---

⁴⁰ Majstorović, D. Stavovi studenata korisnika Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu o plagiranju i javnoj objavi ocjenskih radova. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske. 59, 3-4(2017), str. 135. Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=276554 (5.9.2020.)

⁴¹ Budak, J. Okrugli stol: Akademska čestitost. // Društvena istraživanja. 22, 3(2013), str 543. Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=162379 (5.9.2020.)

⁴² Begić, H. Akademska čestitost studenata Sveučilišta u Zagrebu prilikom pisanja ocjenskih radova: diplomski rad. Zagreb: Filozofski fakultet, 2018. Str. 31. Dostupno na: <http://darhiv.ffzg.unizg.hr/id/eprint/10801/1/Begic%C4%87-diplomski.pdf> (5.9.2020.)

U istraživanju koje je provela Ljeskovan⁴³ ispitanici smatraju kako jednako i je i nije loše ako kolega drugom kolegi dopusti prepisivanje seminarskog rada ili rada bilo koje druge vrste s obzirom da je dobio dopuštenje za to, odnosno da je zbog dopuštenja taj postupak u redu.

Fjorović⁴⁴ primjećuje kako je 70% nastavnica i 57% nastavnika od sveukupno 34 nastavnika na trima Odjelima Sveučilišta u Dubrovniku navelo odgovor *često* na pitanje kolika je učestalost akademskog nepoštenja (jedan od navedenih primjera akademskog nepoštenja bilo je i predstavljanje tuđeg rada kao svojega) koje su susretali kod svojih studenata.

Zmijarević, Doolan i Marčelić⁴⁵ navode kako je u anketnom istraživanju o raširenosti akademskog nepoštenja među studentima, u kojem su sudjelovali studenti i studentice preddiplomskog studija Sveučilišta u Zadru, 94% ispitanika navelo odgovor *nikada* za tvrdnju „platim nekome da napiše neki zadatak za mene“.

Hebrang Grgić⁴⁶ u istraživanju o studentima informacijskih znanosti i plagiranju u mrežnom okruženju navodi kako je 7% ispitanika navelo kako su navedeni kao autori rada iako nisu zaista bili autori, a 5% ispitanika navelo je kako su bili izostavljeni s popisa autora rada.

U istraživanju o stavovima studenata korisnika Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu o plagiranju i javnoj objavi ocjenskih radova⁴⁷ spomenuo je kako je 7% ispitanika priznalo kako su nekome platili da im napiše rad.

Petrak i Bartolac⁴⁸, u istraživanju provedenom među 1088 studenata devet znanstvenih studija, navode kako je 99,6% ispitanika navelo kako nikad nisu platili nekome da napiše rad za njih ili piše ispit umjesto njih, a 94,3% ispitanika navodi kako im je to neprihvatljivo.

---

⁴³ Ljeskovan, M. Mišljenja studenata sestinstva o znanstvenoj čestitosti i autorskom vlasništvu: završni rad. Osijek : Medicinski fakultet, 2017. Str. 10. Dostupno na: <https://zir.nsk.hr/islandora/object/mefos%3A629> (5.9.2020.)

⁴⁴ Fjorović, A. Etičnost studenata: percepcija nastavnika Sveučilišta u Dubrovniku. // MediAnali. 12, 15(2018), str. 115. . Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=288275 (5.9.2020.)

⁴⁵ Zmijarević, G., Doolan, K., Marčelić, S. Akademsko nepoštenje: odmak od (ne)etičnosti pojedinca i kritika sustava. // Političke analize. 8, 29(2017.), str. 29. Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=266012 (3.9.2020.)

⁴⁶ Hebrang Grgić, I. LIS students and plagiarism in the networked environment. // Information and Communication Technology, Electronics and Microelectronics (MIPRO), 2017 40th International Convention on IEEE. Str. 845. Dostupno na: <http://darhiv.ffzg.unizg.hr/id/eprint/10897/> (3.9.2020.)

⁴⁷ Majstorović, D. Stavovi studenata korisnika Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu o plagiranju i javnoj objavi ocjenskih radova. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske. 59, 3-4(2017), str. 149. Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=276554 (5.9.2020.)

⁴⁸ Petrak, O. Bartolac, A. Akademska čestitost studenata zdravstvenih studija. // Croatian Journal of Education. 16, 1(2014.), str. 88. Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=178254 (3.9.2020.)

U istraživanju⁴⁹ provedenom među 4979 studenata, 80% studenata je svjesno da su autori duhovi veliki problem te da sveučilišta u Australiji osjećaju negativne posljedice rastuće industrije pisanja radova, a 7% studenata navelo je kako nisu znali da se pripisivanje autorstva drugoj osobi koja to nije smatra vrstom plagiranja.

---

⁴⁹ RefME. 10 things we discovered about students' attitudes towards plagiarism. 2016. Dostupno na: <https://www.citethisforme.com/blog/2016/07/25/10-things-discovered-students-attitudes-towards-plagiarism> (3.9.2020.)

5. Stavovi studenata o kupovini i prodaji pisanih radova

5.1. Cilj i pretpostavke istraživanja

Cilj je istraživanja ustanoviti stavove studenata Sveučilišta u Zagrebu o prodaji i kupovini radova te utvrditi koliko je praksa kupovine i prodaje radova raširena među studentima, ali i utvrditi koji čimbenici utječu na to.

Pretpostavke istraživanja

1. većina studenata nije sudjelovala u kupovini ili prodaji pisanih radova, dok je manji postotak studenata sudjelovao u pisanju radova drugima bez novčane ili druge naknade;
2. nezainteresiranost studenata za upisani studij utječe na kupovinu radova (češće će radove kupovati studenti koji nisu zainteresirani za upisani studij);
3. manji postotak studenata smatra pisanje radova gubitkom vremena, ali i to da im pisanje radova ne pomaže u obrazovanju;
4. većina studenata smatra prodaju i kupovinu radova povredom akademske čestitosti koja nije dovoljno sankcionirana ili nije sankcionirana uopće;
5. većina studenata smatra kako obrazovne ustanove i knjižnice nedovoljno educiraju studente o informacijskom zakonodavstvu i etici;
6. glavni čimbenik koji utječe na kupovinu radova jest manjak vremena, a glavni čimbenik koji utječe na prodaju radova jest novčana dobit.

5.2. Metodologija istraživanja

U istraživanju provedenom u razdoblju od 16. do 29. lipnja 2020. godine obuhvaćen je slučajan uzorak studenata, a uzorak je dobiven online distribucijom ankete⁵⁰. Anketa je distribuirana tako što je kreirana objava u nekoliko grupa na društvenoj mreži Facebook. Grupe obiluju članovima studentske populacije (grupe studentskih domova u Zagrebu, grupa za ponudu i potražnju studentskih poslova, grupe polaznika određenog studentskog programa).

---

⁵⁰ Provedena anketa prilog je radu.

Anketni se upitnik sastoji od 32 pitanja različitog karaktera (pitanja jednostrukog i mnogostrukog odgovora te pitanja formulirana Likertovom skalom). Prvo je pitanje eliminacijsko, a u pitanju je bilo potrebno odabrati sastavnicu Sveučilišta u Zagrebu, odnosno ako ispitanik nije student Sveučilišta u Zagrebu odabrao bi opciju *Ne studiram na fakultetu/akademiji koja je sastavnica Sveučilišta u Zagrebu* i time bi za ispitanika anketa bila završena.

Druga grupa pitanja (2-5) donosi osnovne podatke o ispitaniku: spol, dob, razinu studija i stupanj interesa za upisani studij.

Sljedeća, odnosno treća grupa pitanja (6-15) propituje broj ispitanika koji su kupili i/ili prodali pisane radove, koliko su često to učinili te o kojoj se vrsti rada ili radova radi. Ta grupa pitanja također propituje i koliko je ispitanika napisalo i/ili predalo radove koje su oni ili druga osoba napisali za njih bez novčane ili druge naknade.

Četvrta je grupa pitanja oblikovana pomoću Likertove skale, odnosno dane su tvrdnje na koje je ispitanik mogao odgovoriti sljedećim odgovorima: *Izrazito se ne slažem, Ne slažem se, Niti se slažem niti ne slažem, Slažem se, Izrazito se slažem, Ne mogu procijeniti*. Ova grupa pitanja nastoji propitati opravdavaju li ispitanici kupovinu i prodaju radova, smatraju li da studenti koji su nezainteresirani za upisani studij češći „kupci“ radova, je li pisanje radova gubitak vremena i nauče li studenti išta iz pisanja radova, trebaju li studenti biti sposobni napisati rad i pronaći vremena za pisanje, jesu li upoznati s time da je prodaja i kupovina radova kršenje Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima. Nadalje se propitiva bi li ispitanici prijavili kupovinu i prodaju radova, smatraju li da je kupovina i prodaja radova dovoljno sankcionirana i je li manje „prekršaj“ nego plagiranje, jesu li ispitanici upoznati s pojmom autora duha, smatraju li da knjižnice i obrazovne ustanove dovoljno educiraju studente o informacijskom zakonodavstvu i etici te bi li bolja edukacija studenata utjecala na smanjenje kupovine i prodaje radova.

Peta skupina pitanja propituje čimbenike koji utječu na prodaju i kupovinu radova, kao i čimbenike koji utječu na to zašto studenti ipak ne kupuju i prodaju pisane radove, a propituje se i što bi utjecalo na smanjenje prakse prodaje i kupovine pisanih radova.

5.3. Rezultati istraživanja i rasprava

Anketnom upitniku pristupilo je ukupno 543 ispitanika, a 55 ispitanika (10,1%) eliminirano je na prvom pitanju s obzirom da su naveli kako ne studiraju na sastavnici Sveučilišta u Zagrebu. Konačan ukupan broj ispitanika koji su sudjelovali u anketi nakon eliminacijskog pitanja iznosi 488. Tablica 1. donosi popis sastavnica Sveučilišta u Zagrebu⁵¹ te broj i postotak ispitanika pojedine sastavnice koji su sudjelovali u istraživanju.

Sastavnica Sveučilišta u Zagrebu	Broj ispitanika	Postotak ispitanika
Agronomski fakultet	19	3,5%
Arhitektonski fakultet	2	0,4%
Akademija dramske umjetnosti	0	0%
Akademija likovne umjetnosti	2	0,4%
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet	20	3,7%
Ekonomski fakultet	52	9,6%
Fakultet elektrotehnike i računarstva	9	1,7%
Fakultet filozofije i religijskih znanosti	3	0,6%
Fakultet hrvatskih studija	15	2,8%
Fakultet kemijskog inženjerstva i tehnologije	6	1,1%
Fakultet organizacije i informatike	13	2,4%
Fakultet političkih znanosti	18	3,3%
Fakultet prometnih znanosti	9	1,7%
Fakultet strojarstva i brodogradnje	16	2,9%
Farmaceutsko-biokemijski fakultet	5	0,9%
Filozofski fakultet	142	26,2%
Geodetski fakultet	2	0,4%
Geotehnički fakultet	0	0%
Građevinski fakultet	8	1,5%
Grafički fakultet	2	0,4%
Katolički bogoslovni fakultet	0	0%
Kineziološki fakultet	3	0,6%
Medicinski fakultet	11	2%
Metalurški fakultet	0	0%

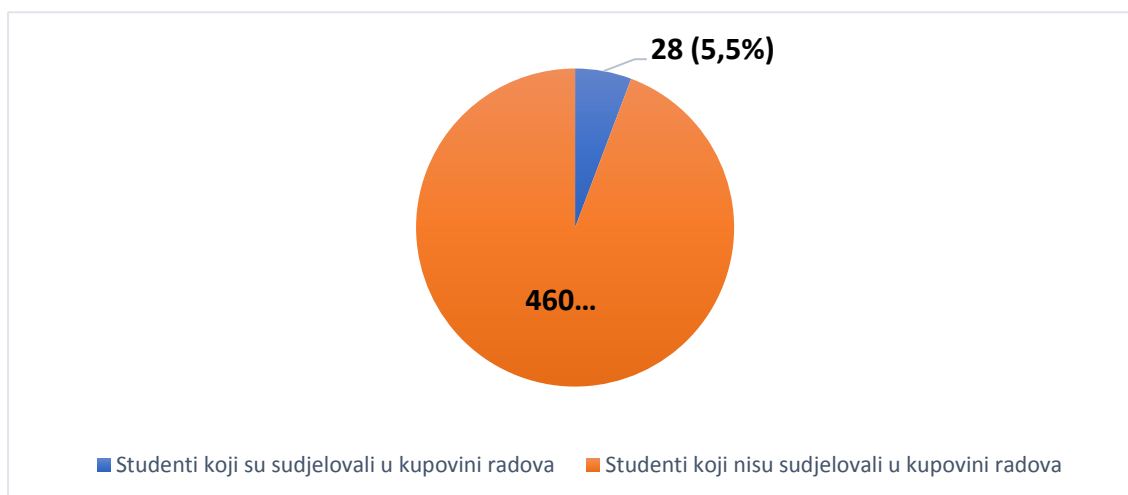
⁵¹ Sastavnice Sveučilišta u Zagrebu. Dostupno na: <http://www.unizg.hr/o-sveucilistu/sastavnice-sveucilista/> (2.6.2020.)

Muzička akademija	0	0%
Pravni fakultet	40	7,4%
Prehrambeno-biotehnološki fakultet	9	1,7%
Prirodoslovno-matematički fakultet	41	7,6%
Rudarsko-geološko-naftni fakultet	9	1,7%
Stomatološki fakultet	0	0%
Šumarski fakultet	3	0,6%
Tekstilno-tehnološki fakultet	4	0,7%
Učiteljski fakultet	18	3,3%
Veterinarski fakultet	7	1,3%
Ukupno	488	90,4%

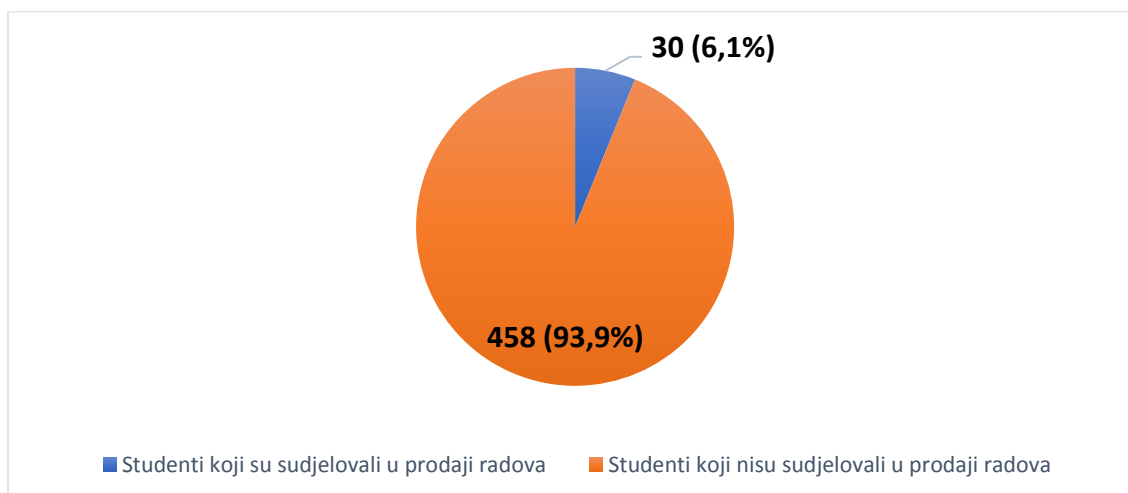
U upitniku je sudjelovalo 398 ženskih ispitanika (81,6%) i 90 muških ispitanika (18,4%). Dob ispitanika kategorizirana je u četiri dobne skupine: 18 – 20 godina, 21 – 23 godina, 24 – 26 godina, stariji/a od 26 godina. Najviše ispitanih osoba, 237, u dobnoj je skupini 21 – 23 godina (48,6%). Ispitanika u dobnoj skupina 24 – 26 godina je 147, odnosno 30,1%, dok je 58 ispitanika (11,9%) u dobnoj skupini 18 – 20 godina. Najmanje je ispitanika u dobnoj skupini stariji/a od 26, njih je ukupno 46, odnosno 9,4%. Na pitanje o razini studija 261 student (53,5%) naveo je diplomski studij, 221 student (45,3%) preddiplomski studij, a 6 studenata (1,2%) poslijediplomski studij. Studenti su većinom zainteresirani za upisani studij, s obzirom da ih je 242 (49,6%) navelo kako ih studij interesira, 175 (35,9%) kako ih studij izrazito interesira, dok je 43 (8,8%) studenata navelo kako ih studij i interesira i ne interesira. Manji broj studenata, njih 16 (3,3%), studij ne interesira, dok njih 12 (2,5%) upisani studij izrazito ne interesira.

Studenti većinom nisu kupili, a ni prodali pisane radove. Njih 460 (94,5%) odgovorilo je da nisu sudjelovali u kupovini pisanih radova, dok je njih 28 (5,5%) sudjelovalo u kupovini pisanih radova (Slika 1.). Njih 22 (4,5%) navelo kako su kupili 1-2 rada, 3 (0,6%) ih je kupilo 3-5 radova, 2 (0,4%) 6-10 radova, a jedna je osoba (0,2%) navela kako je kupila više od 10 radova. U prodaji radova sudjelovalo je 30 studenata (6,1%), od kojih je 21 student (4,3%) prodao 1-2 rada, 3 studenata (0,6%) prodalo je 3-5 radova, 2 studenata (0,4%) prodalo je 6-10 radova, a 4 studenata (0,4%) prodalo je više od 10 radova. 458 studenata (93,9%) nije prodalo pisane radove (Slika 2.).

Slika 1. Broj i postotak studenata koji su sudjelovali u kupovini pisanih radova

Slika 2. Broj i postotak studenata koji su sudjelovali u prodaji pisanih radova

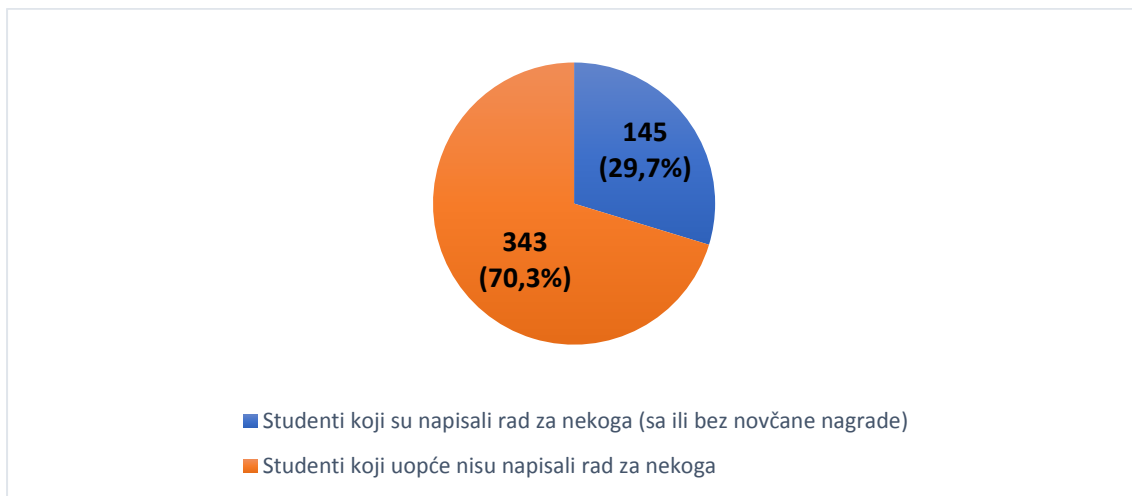

Radovi koje su studenti pisali drugima bez novčane ili druge naknade u većem su postotku nego radovi pisani za novčanu naknadu. Broj studenata koji su naveli da su napisali nekome rad bez novčane naknade jest 115 (23,6%), od toga je 78 studenata (16%) napisalo 1-2 rada, 26 studenata (5,3%) 3-5 radova, 8 studenata (1,6%) 6-10 radova te 5 studenata (1%) koji su napisali više od 10 radova. Manji broj studenata, njih 59 (12,1%), odgovorilo je kako su predali rad koji je netko drugi napisao za njih bez novčane ili druge naknade, od toga je 49 studenata (10%) navelo kako su predali 1-2 rada, 7 studenata (1,4%) 3-5 rada, 3 studenata (0,6%) 6-10 radova te 1 student (0,2%) više od 10 radova. Najviše je kupljeno seminarskih radova, njih 38 (7,8%), a kupljeno je i 6 završnih radova (1,2%), 1 diplomski rad (0,2%) te 1 doktorska disertacija (0,2%). Prodano je 40 seminarskih radova (8,3%), 14 završnih radova (2,9%), 3 diplomska rada (0,6%) te jedna doktorska disertacija (0,2%).

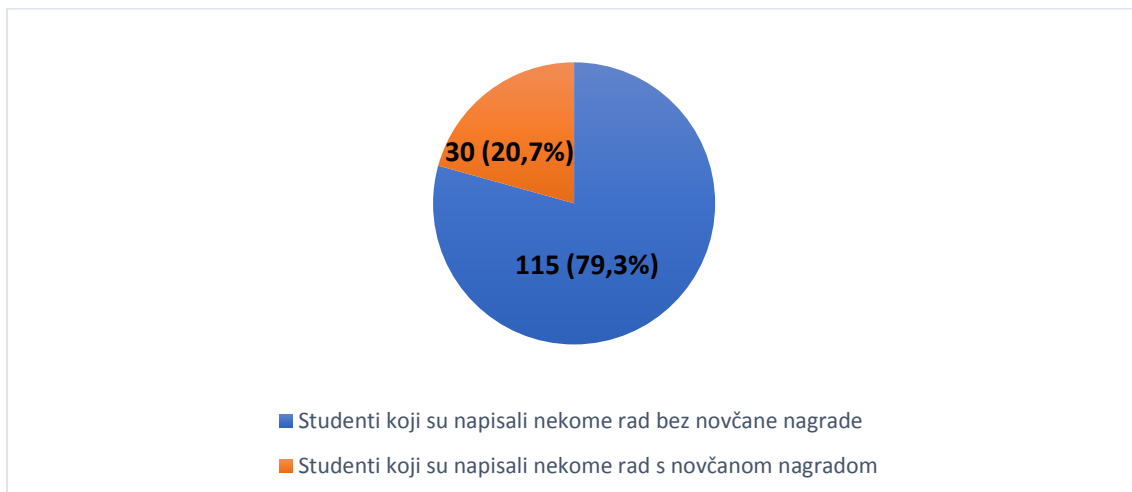

Ukupno je 145 studenata sudjelovalo u pisanju radova za druge osobe. Na Slici 3. vidljiv je sveukupan broj i postotak studenata koji su sudjelovali u pisanju radova za druge osobe, neovisno je li riječ o radovima pisanim za novčanu nagradu ili bez nju, u odnosu na sveukupan broj ispitanika. Na Slici 4. vidi se zaseban broj i postotak onih studenata koji su napisali rad s novčanom nagradom, njih 30, i onih koji su napisali rad bez novčane ili druge nagrade, njih 115.

Slika 3. Broj i postotak studenata koji su sudjelovali u pisanju radova za druge osobe sa ili bez novčane naknade

Slika 4. Broj i postotak studenata koji su napisali nekome rad (sa i bez novčane nagrade)

Ovime je potvrđena prva hipoteza istraživanja, a samim time potvrđeno je i to da studenti većinom sami obavljaju svoje akademske dužnosti i pišu vlastite pisane radove te na taj način čuvaju akademski integritet i teže akademskom poštenju.

Na dane tvrdnje u anketi ispitanici su morali odabrati stupanj slaganja sa određenom tvrdnjom. Tablica 2. donosi prikaz broja odgovora koji odražava različiti stupanja slaganja sa navedenim tvrdnjama.

Tablica 2. Broj odgovora koji odražava različiti stupanj slaganja s tvrdnjama

Tvrdnja	Izrazito se ne slažem.	Ne slažem se.	Niti se slažem niti ne slažem.	Slažem se.	Izrazito se slažem.	Ne mogu procijeniti.
Opravadavam kupovinu i prodaju pisanih radova.	256	116	69	35	8	4
Studenti koji su nezainteresirani za upisani studij češće će kupovati pisane radove.	8	32	53	236	148	11
Pisanje radova gubitak je vremena.	142	167	102	46	28	3
Pisanjem radova ne naučim ništa novo niti mi pomaže u obrazovanju, kao ni u obavljanju budućeg posla.	148	178	83	45	29	5
Smatram da bi svaki student trebao pronaći vremena i biti sposoban napisati pisani rad.	13	10	48	127	231	59
Upoznat/a sam sa činjenicom da je prisvajanje autorstva tuđeg rada povreda Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima.	16	0	12	84	291	84
Prijavio/la bih nadležnim tijelima osobu za koju znam da je sudjelovala u prodaji ili kupovini pisanih radova.	131	171	102	33	12	39
Smatram da kupovina i prodaja radova nije dovoljno ili uopće sankcionirana.	18	28	84	165	147	46
Smatram da je kupovina i prodaja radova manji „prekršaj“ nego plagiranje.	115	125	100	75	25	48
Upoznat/a sam s pojmom „autor duh“.	143	124	34	68	65	54
Obrazovne ustanove nedovoljno educiraju studente o informacijskom zakonodavstvu i etici.	19	34	81	148	150	56
Knjižnice nedovoljno educiraju studente o informacijskom zakonodavstvu i etici.	14	37	76	154	145	62
Smatram da bi bolja edukacija studenata o konceptu autorskog prava i autorstva smanjila kupovinu pisanih radova.	55	99	110	105	81	38

Iz Tablice 2. vidi se sljedeće: 76% ispitanika ne opravdava kupovinu i prodaju radova, odnosno ne opravdava ovaj oblik akademskog nepoštenja; 79% ispitanika smatra kako će studenti koji su nezainteresirani za upisani studij češće kupovati pisane radove, čime je potvrđena druga hipoteza istraživanja; svega 15% studenata ispitanika smatra pisanje radova gubitkom vremena; a isto toliko ispitanika smatra kako pisanjem radova ne nauče ništa novo te da im pisanje radova ne pomaže u budućnosti čime je potvrđena treća hipoteza istraživanja. Studenti ispitanici, njih 73%, smatraju kako bi svaki student trebao biti sposoban sam napisati rad; 77% ispitanika zna kako je prisvajanje autorstva povreda Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima; manji broj ispitanika, svega 9%, slaže se da bi prijavili nadležnim tijelima osobe koje sudjeluju u prodaji i kupovini radova, a njih 64% potvrdilo je kako smatraju da kupovina radova nije dovoljno ili uopće sankcionirana, čime je potvrđena i četvrta hipoteza istraživanja.

Skoro polovica ispitanika, njih 49%, ne slaže se kako je prodaja i kupovina radova manji „prekršaj“ nego plagiranje, 20% ispitanika neutralno je po tome pitanju, a isto toliko ispitanika smatra prodaju i kupovinu radova manjim „prekršajem“ nego plagiranje. Više od polovice ispitanika, njih 55%, nije upoznato s pojmom „autor duh“. Studenti smatraju kako ni knjižnice ni obrazovne ustanove ne educiraju studente u dovoljnoj mjeri o informacijskom zakonodavstvu i etici s obzirom da su se u jednakoj mjeri složili sa obje tvrdnje, odnosno 61% ispitanika navelo je kako obrazovne ustanove nedovoljno educiraju studente, a isti taj postotak ispitanika navelo je kako ni knjižnice nedovoljno educiraju studente. Time je potvrđena i peta hipoteza istraživanja. Čak 65% ispitanika smatra kako bi bolja edukacija studenata o autorskom pravu i autorstvu smanjila kupovinu pisanih radova.

Već je ranije navedeno kako 5. skupina pitanja propituje čimbenike koji utječu na kupovinu i prodaju radova, odnosno zašto studenti (ne) sudjeluju u tome, a propituje i moguća rješenja sprječavanja kupovine i prodaje radova. Ova skupina pitanja nudila je i mogućnost otvorenih odgovora, a kako je dano dosta različitih odgovora oni su navedeni u analizi svakog zasebnog pitanja.⁵²

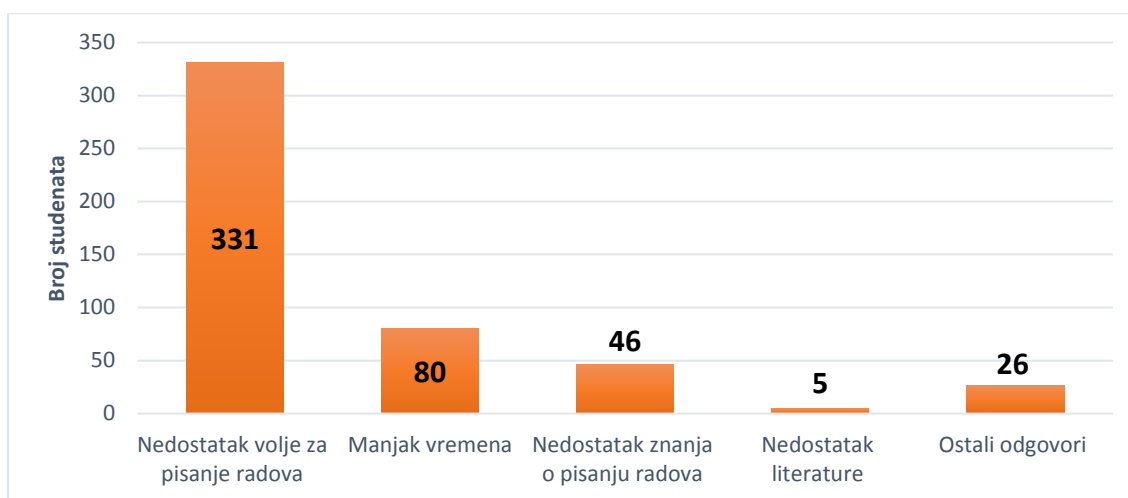
---

⁵² S obzirom da je ispunjavanje ankete bilo anonimno, ne zna se izvor odgovora, ali svi su odgovori navedeni kako su i u anketi, odnosno navedeni su u analizi kao izvorni navod, jedino su prepravljene pronađene gramatičke i pravopisne pogreške.

Na pitanje koji je razlog najvažniji čimbenik prilikom kupovine pisanih radova⁵³ studenti su u navedenom broju i postotku odgovorili sljedeće (Slika 5.):

- nedostatak volje za pisanje radova – 331 student (67,8%),
- manjak vremena – 80 studenata (16,4%),
- nedostatak znanja o pisanju radova – 46 studenata (9,4%),
- nedostatak literature – 5 studenata (1%).

Slika 5. Čimbenici za koje studenti smatraju da najviše utječu na kupovinu pisanih radova

26 studenata (5,2%) navelo je svoje odgovore. Šestero studenata navelo je kako sve navedeno podjednako utječe, 7 studenata smatra lijenost najvažnijim čimbenikom, a uz lijenost studenti su kao razlog naveli i „osjećaj veće vrijednosti“, „manjak intelektualne znatiželje i sposobnosti“, „neznanje“, „nedostatak interesa za upisani studij“, „stav da je sve dopušteno ako ne budeš uhvaćen“. Jedan student smatra kako „nema koristi“.

Ostali studenti naveli su sljedeće odgovore:

„Studenti koji studiraju vanredno većinom su zaposleni i imaju obitelji pa nemaju vremena pisati seminarske radove.“

„Neusklađenost obrazovnog programa. Često se dogodi da više kolegija traže radove istovremeno. Završni radovi pak padaju u vrijeme kada se polažu zadnji ispiti. Kod nas bolonja nije sprovedena u potpunosti.“

⁵³ Ispitanici su imali mogućnost odabrati već navedene odgovore ili napisati svoje. Svi su trebali odgovoriti, neovisno o tome jesu li ili nisu kupili pisane radove. Trebali su navesti onaj čimbenik koji ih je potaknuo ili bi ih potaknuo na kupovinu radova ili onaj za koji smatraju da bi studente potaknuo na kupovinu radova.

„Izostanak moralnih vrijednosti.“

„Vrijeme, ali zbog neorganiziranosti i prekasnog početka pisanja rada te i volja.“

„Na "težim" fakultetima definitivno je vrijeme dragocjeno. Stiskanjem studenata s puno obaveza ne čini nikakvo dobro. Student se ničemu ne može posvetiti cijelim svojim umom.“

„Opće stanje u društvu i dostupnost visokog obrazovanja svima neovisno o njihovim intelektualnim sposobnostima. Na fakultet danas mogu "svi" te se time smanjuje kredibilitet akademske zajednice.“

„Manjak vremena, nedostatak znanja.“

„Mislim da su svi navedeni razlozi točni. Studenti najčešće ne znaju (što mi je sramotno) te nemaju želje niti volje. Iz toga proizlazi sve ostalo.“

„Kombinacija neznanja i volje.“

„U našem društvu se njeguje varanje i provlačenje. Zbog nedostatka sankcija, situacija se ne mijenja, a na radna mjesta dolaze neosposobljene osobe.“

„Nedostatak znanja o pisanju radova i volje za pisanje radova kao i nepotrebnost pisanja takvog oblika rada za budućnost (na poslu nitko ne traži definicije i obrazlaganje teorije).“

Može se zaključiti kako studenti ponajviše nemaju niti volje niti vremena, a ni znanja o pisanju radova te stoga kupuju radove. Dio njih smatra kako je za tu praksu kriv i obrazovni sustav, zbog nepoduživanja sankcije i tolerancije varanja, ali i neorganiziranost i neusklađenost obrazovnog programa. Ovdje je šesta hipoteza istraživanja djelomično opovrgnuta, jer studenti smatraju kako glavni čimbenik koji utječe na kupovinu radova nije manjak vremena, nego nedostatak volje za pisanje radova.

Na pitanje koji je razlog najvažniji čimbenik zbog kojeg studenti ne kupuju radove⁵⁴ studenti su u navedenom broju i postotku odgovorili sljedeće (Slika 6.):

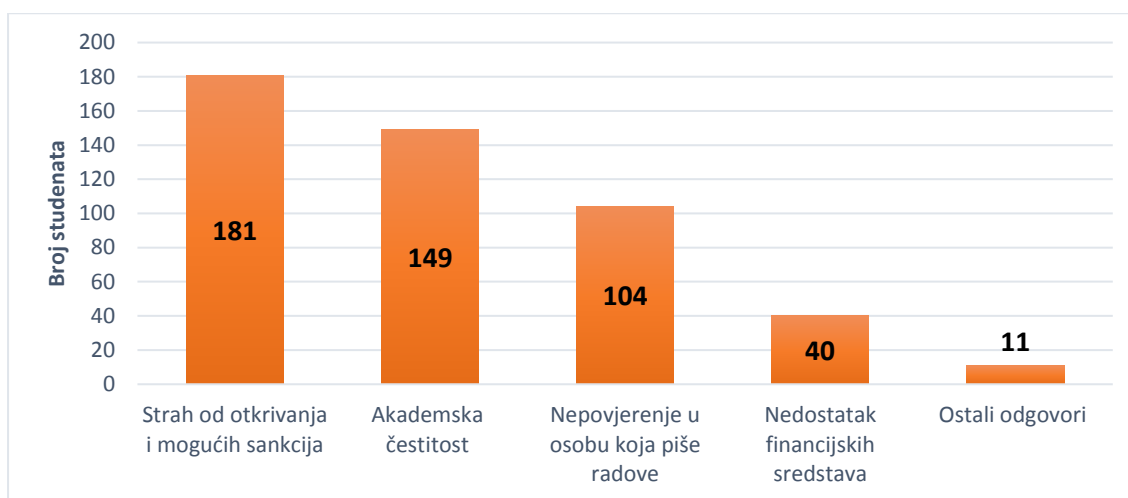
- strah od otkrivanja i mogućih sankcija – 181 student (37,1%),
- akademska čestitost – 149 studenata (30,5%),
- nepovjerenje u osobu koja piše radove – 104 studenata (21,3%),

---

⁵⁴ Ispitanici su trebali navesti onaj čimbenik koji njih osobno sprječava u kupovini radova ili čimbenik za koji smatraju da ostale studente sprječava u kupovini radova, neovisno o tome jesu li ili nisu sudjelovali u kupovini i prodaji radova.

- nedostatak financijskih sredstava – 40 studenata (8,2%).

Slika 6. Čimbenici za koje studenti smatraju da najviše utječu na to zbog čega studenti ne kupuju radove

Jedanaestero studenata (2,2%) navelo je svoje odgovore. Troje studenata navelo je kako smatra da sve utječe podjednako, 1 student naveo je odgovor „ne znam“, dok su ostali dali sljedeće odgovore:

„Svijest o odgovornosti za vlastite postupke, moral“

„Kako kod koga.“

„Volja za radom na sebi.“

„Osobni integritet i poštenje (u svemu u životu tako i ovome).“

„Zrelost, vlastiti trud.“

„Sposobni su sami napisat rad.“

„Težnja za vlastitim uspjehom.“

Zaključak je da strah od otkrivanja i mogućih sankcija ponajviše „koči“ studente u kupovini radovi, a u nešto manjem postotku akademska čestitost. Dio studenata smatra kako studenti mogu i znaju sami napisati rad, ali i kako su svjesni vlastitih postupaka.

Na pitanje koji je razlog najvažniji čimbenik zbog kojeg studenti prodaju radove⁵⁵ studenti su u navedenom broju i postotku odgovorili sljedeće (Slika 7.):

- novčana dobit – 471 student (96,5%),
- zainteresiranost za pisanje radova – 7 studenata (1,4%),
- višak vremena – 6 studenata (1,2%),
- učenje novih pojmova – 2 studenata (0,2%),
- proučavanje različitih tema i literature – 1 student (0,2%).

Jedan student naveo je odgovor „usluga“.

Slika 7. Čimbenici za koje studenti smatraju da najviše utječu na prodaju pisanih radova

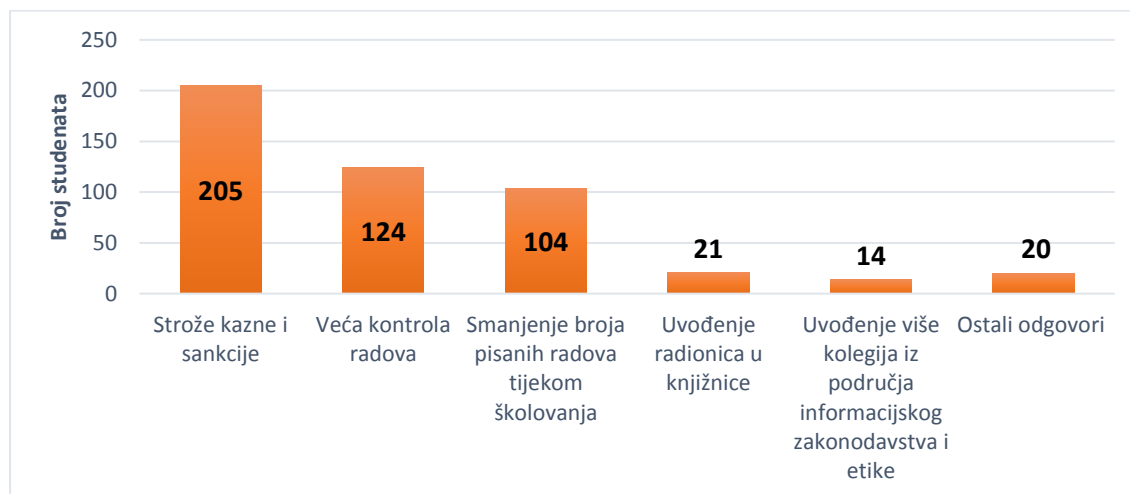
Skoro svi studenti ispitanici smatraju novčanu dobit najvažnijim čimbenikom prodaje radova, što ne iznenađuje jer prodaja sama po sebi najčešće i je zbog novčane dobiti.

Na pitanje što bi najviše utjecalo na smanjenje prakse prodaje i kupovine radova studenti su u navedenom broju i postotku odgovorili sljedeće (Slika 8.):

- strože kazne i sankcije – 205 studenata (42%),
- veća kontrola radova – 124 studenata (25,4%),
- smanjenje broja pisanih radova tijekom školovanja – 104 studenata (21,3%),
- uvođenje radionica u knjižnice – 21 student (4,3%),
- uvođenje više kolegija iz područja informacijskog zakonodavstva i etike – 14 studenata (2,9%).

⁵⁵ Isto kao i u bilješci 53, osim što je ovdje situacija s prodajom pisanih radova.

Slika 8. Čimbenici za koje studenti smatraju da bi utjecali na smanjenje prodaje i kupovine radova

20 studenata (4%) navelo je svoje odgovore. 4 ih smatra kako ništa ne bi utjecalo jer „ljudi su lijeni“ i „takva nam je kultura.“

Ostalih 16-ero studenata navelo je sljedeće odgovore:

„Promjena iz temelja: ne bi svatko trebao upisivati fakultet. Prijemni ispiti. Obavezni kolegiji za sve studente koji obuhvaćaju retoriku, pismenost, pismeno izražavanje, kriticko misljenje.“

„Promjena kulture i odgoj.“

„Uvođenje civilnog odgoja koji bi u ranoj dobi mlade građane poučavao moral, državne zakone, objasnio poreze i prireze (znači neku osnovu ekonomije koja je primjenjiva u stvarnom životu) , politički sustav te osnovne vještine tipa šivanje itd. Mnogi uhljebi kod nas ne znaju svojoj djeci objasniti kako napisati CV , obaviti intervju, a kamoli da znaju svoja prava.“

„Studente je potrebno naučiti zašto i kako se uopće rade pisani radovi. Ako je student prisiljen pisati o nečemu tek toliko da se zadovoljni nekakva forma razumljivo je da će to radije prepustiti nekome drugome ako je moguće.“

„Kombinacija veće kontrole radova, strožih sankcija i smanjenje broja pisanih radova.“

„Educiranje kako napisat diplomski rad, manje maltretiranje studenata oko sitnica u samom rad.“

„Teško da će se to ikada smanjiti, jer 100 ljudi 100 čudi. Ali! Postoji ali, kad bi ljudi gledali svoja posla i brinuli se o tome kako oni prolaze na faksu, ne bi imali vremena gledati kako drugi.“

„Oštra moralna osuda od strane cijele akademske zajednice.“

„Da ti netko na faksu objasni kako se pišu radovi.“

„Veća motivacija i potpora od strane profesora.“

„Vrlo često profesori samo prelete preko nečijeg rada umjesto da detaljno čitaju radove i odrede obvezu dolaska na konzultacije nakon predanog rada gdje bi profesor mogao sa studentom prodiskutirati o temi rada i po tome bi se vidjelo je li student napisao sam rad ili nema pojma.“

„Edukacija prije upisivanja fakulteta i strože sankcije.“

„Provođenja sankcija i kazni, a ne okretanje glave na drugu stranu kao do sada!“

„Duboka promjena obrazovnog sustava koji ne bi stvarao ljude opsjednute dobivanjem što veće ocjene u što kraćem vremenu već osobe željene znanja i rada.“

„Potrebno je u potpunosti mijenjati svijest o tome što je neetično.“

„Ukidanje pisanja nepotrebnih radova i promjena načina njihova pisanja. Teme MORAJU biti vezane ISKLJUČIVO uz ono što će osoba jednog dana eventualno pisati u poduzeću u kojem se zaposli.“

Studenti ispitanici smatraju kako bi na smanjenje prodaje i kupovine radova uvelike utjecale strože mjere i sankcije, ali i veća kontrola profesora i nadležnih tijela nad predanim radovima. Dio ispitanika smatra da je problem u društvu koje njeguje i pruža potporu akademskom nepoštenju te da je potrebno podići svijest o neetičnim postupcima, osuditi te postupke i napraviti nešto po pitanju smanjenja neetičnih postupaka. Ispitanici također smatraju kako studenti niti ne znaju kako napisati dobar i kvalitetan rad, kako nisu niti upoznati s onime što se smije, a što ne, kako su radovi često nevezani uz ono što studiraju. Smatraju i kako profesori nedovoljno vremena posvećuju pregledu radova te da ne pružaju dovoljno potpore i motivacije. Ako bi se nešto od svega nabrojanoga promijenilo, možda bi se i smanjila prodaja i kupovina radova, ali problem je u tome što su neke stvari svakodnevice u koje je zajednica previše „zagazila“ i za koje je teško pronaći izlaz.

6. Primjer oglasa o prodaji studentskih radova

Prodaja pisanih radova postala je zanimanje i izvor prihoda. Velik broj oglasa moguće je naći na raznim društvenim mrežama, kao i na internetskim oglasnicima. Ovo se poglavlje osvrće na oglase i glavne karakteristike oglasa pronađenih na oglasniku Njuškalo i u studentskim grupama (grupe studentskih domova, grupa za potražnju i ponudu poslova) na društvenoj mreži Facebook.

Njuškalo

Na internetskom oglasniku Njuškalo moguće je pronaći veći broj oglasa koji nude ili cjelokupno pisanje radova ili pomoć pri izradi radova (iako se pomoć najčešće ne odnosi na pomoć pri izradi nego na pisanje cijelog rada). Oglašivači su anonimni, odnosno navode svoje ime korisničkim imenom ili pseudonimom kako bi osigurali maksimalnu anonimnost i diskretnost. Većina oglasa nudi pisanje svih vrsta studentskih radova, ali i drugih vrsta radova poput životopisa, zamolbi za posao i sl. U oglasima se navodi znanje ispravnog citiranja i korištenja literature općenito. Cijena radova najčešće je navedena okvirno, iako je sve prema dogovoru pa se zapravo ne zna kolika je cijena jer ovisi o opsegu rada, temi i drugim uvjetima. Osim pisanja studentskih radova, oglašivači nude i mogućnost izrade PowerPoint i drugih prezentacija, obrade podataka, statističke analize i sl. Ovakvi su oglasi većinom smješteni u grupu oglasa pod nazivom Ostale intelektualne usluge, a poneki su smješteni i u grupe oglasa Literatura, Instrukcije i poduke te Dizajni i tisak.

SEMINARSKI, DIPLOMSKI, ZAVRŠNI, MATURALNI RADOVI, 150 kuna, ZG

Cijena
150 kn ~ 21 €

Šifra oglasa: 2043740

POŠALJI PORUKU

Podijeli Spremi

Osnovne informacije

Lokacija: Grad Zagreb, Gornja Dubrava, Studentski grad

Opis oglasa

Pravnik iz Zagreba pomaže pri pisanju svih vrsta pisanih radova na zadanu temu:

- SEMINARSKI RADOVI
- DIPLOMSKI RADOVI
- ZAVRŠNI RADOVI
- MATURALNI RADOVI
- ESEJI
- KRITIČKI OSVRTI
- MOLBA ZA POSAO
- ŽIVOTOPIS i ostalo.

PowerPoint - mogućnost izrade prezentacije u PowerPointu.

Višegodišnje iskustvo.

Strogo se pridržavam svih PRAVILA ISPRAVNOG PISANJA RADOVA (pravilno citiranje autora, pravilno navođenje literature i ostalih izvora, pravilno citiranje teksta s Interneta, pravilno označavanje slika, tablica, grafikona...)

Kvalitetno, brzo, povoljno - već od 150 kuna.

Lektura i korektura - lektoriranje i korektura svih vrsta tekstova na hrvatskom jeziku.

Slika 9. Primjer oglasa na Njuškalu. Izvor: <https://www.njuskalo.hr/ostale-intelektualne-usluge/seminarski-radovi-fakultete-200-kuna-zg-oglas-2043740> (26.8.2020.)

Iz primjera oglasa na Njuškalu (Slika 9.) vidi se sljedeće: cijena radova kreće se od 150 kn nadalje, lokacija autora duha je, prema onome što je navedeno u oglasu, grad Zagreb, kvart Studentski grad, a autor je pravnik. Postoji mogućnost da su navedeni podaci neistiniti. Autor piše više vrsta radova (seminarski rad, diplomski rad, završni rad, maturalni rad, kritičke osvrte, životopise i ostalo) na zadanu temu, a izrađuje i Powerpoint prezentacije ako je potrebno. Navodi kako ima višegodišnje iskustvo te da se pridržava svih pravila ispravnog pisanja radova (pravilno citiranje, navođenje literature, tablica, priloga i sl.)

Facebook

Oglasi na Facebook-u najčešće su puno kraći i sažetiji nego oni na Njuškalu. Navedene informacije su minimalne, a oglasi funkcioniraju tako da osoba kreira objavu u kojoj navede kako nudi pisanje raznih vrsta radova ili pomoć pri izradi, a kontakt je moguć putem poruka. Profil osobe najčešće je lažan kako ne bi bilo moguće identificirati osobu oglašivača i kako bi se omogućila anonimnost.

Seminarski Radovi

12. ožujka 2019. · 🌐

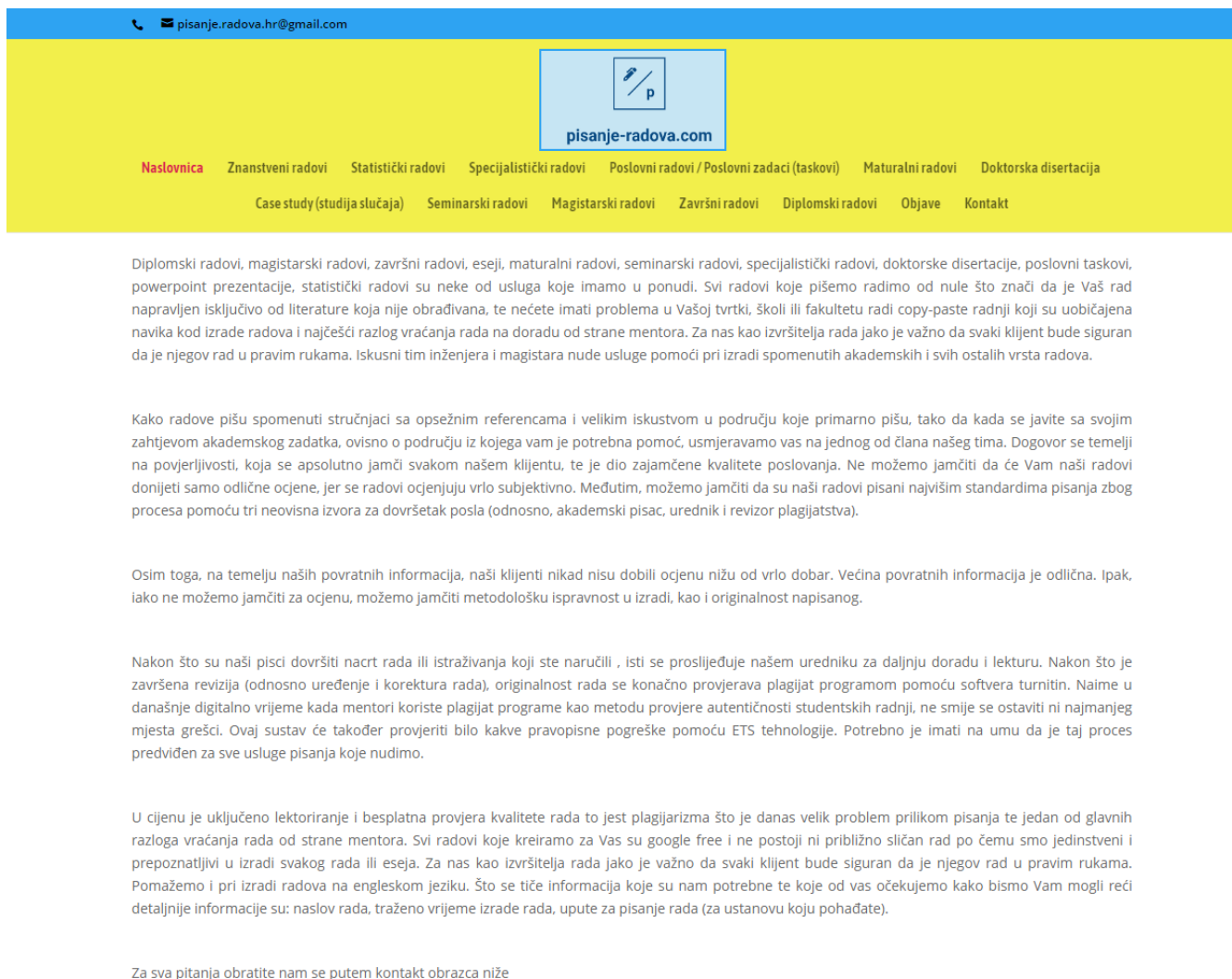
Nudim pomoć pri izradi seminarskih, završnih, diplomskih i ostalih radova. Višegodišnje iskustvo i originalni radovi garantirani! 😊
Inbox ili mail: seminarski.radovi102@gmail.com

Slika 10. Primjer oglasa na Facebook-u. Izvor:

<https://www.facebook.com/groups/sd.s.radic/permalink/10157146367802390> (5.9.2020.)

Oglas na Facebook-u (Slika 10.) kraći je i sažetiji nego onaj na Njuškalu. Ne nudi mnoštvo informacija. Navodi se tek ponuda za pomoć pri izradi raznih vrsta radova i garancija originalnih radova te višegodišnjeg iskustva. Više informacija moguće je dobiti tek putem poruka, a profil oglašivača je anonimna.

Web stranice za prodaju radova Sve je veći broj web stranica preko kojih je moguće kupiti pisani rad. Iako u Hrvatskoj ta praksa nije toliko razvijena, u svijetu je ta praksa puno raširenija. Web stranice nude široku paletu vrsta pisanih radova, ali i velik izbor različitih fakulteta odnosno područja koje obrađuju.

Slika 11. Primjer domaće web stranice za kupovinu pisanih radova. Izvor: <https://pisanje-radova.com/> (26.8.2020.)

Domaća web stranica za kupovinu pisanih radova (Slika 11.) nudi pregršt informacija o svakoj vrsti radova koje imaju u ponudi (znanstveni radovi, specijalistički radovi, poslovni radovi, maturalni radovi, doktorske disertacije, studije slučaja, seminarske radove, magistarske radove, završne radove i diplomske radove). U objavama navode popise fakulteta za koje nude usluge pisanja radova, ideje za radove i sl. Kontakt je moguće ostvariti putem maila ili kontakt obrasca.

We use cookies to make your website experience better. Please accept our [cookie policy](#) to continue.

ACADEMIZED. [Chat now](#) [1-888-617-97-81](#) [Log in](#)

[Services](#) [Prices](#) [Samples](#) [Reviews](#) [Discounts](#) [Our writers](#) [About us](#) [Extras](#) [FAQ](#) [Contact us](#)

[Home](#) / [Writing services](#) / [Buy Thesis Online](#)

Buy Thesis Online

 Starts from:
\$14.99

It's never been easier to buy thesis online. Your thesis is perhaps the most important assignment you will ever write. It makes sense to hire an expert to do it for you. There are many stages to writing a good, solid thesis paper, all of which take much time and effort. It can be hard to keep up and make every section the very best it can be, especially when you have other things to do too.

Features of the Buy Thesis Online

- ✓ Complete Money Back Guarantees
- ✓ FREE Amendments
- ✓ Privacy and Security

Many students have to work alongside their studies and of course, students, like everyone else, need a bit of down time. Time to do the things they enjoy and switch their brains off from working for a while.

A perfect way to buy yourself sometime is to buy thesis paper. Not only are you buying yourself some time, you are also buying yourself a thesis written by a top rated, qualified writer.

Buy thesis online by Academized is rated **4.6/5** based on **30** customer reviews.

Want your voice to count in?
[Send us](#) your review with all the details.

Get a price

Select currency:

Type of service:

Type of paper:

Number of pages, or words:

Academic level:

Urgency:
Price per page \$12.99

Total price: \$12.99

Free features

Limitless Amendments	for \$23.99	FREE
Bibliography	for \$12.99	FREE
Outline	for \$4.99	FREE
Title page	for \$4.99	FREE

SPECIAL OFFER FOR NEW CUSTOMERS: FOR YOUR FIRST ORDER!

Slika 12. Primjer inozemne web stranice za kupovinu pisanih radova. Izvor: <https://academized.com/writing-services/buy-thesis-online> (26.8.2020.)

Inozemna web stranica (Slika 11.) mnogo je bogatija nego domaća web stranica. Omogućava biranje mnogih segmenata pa tako nudi odabir valute, vrste usluge, vrste rada, razine obrazovanja, broj stranica ili riječi, broj dana (ovisno o potrebi kada rad treba biti završen). Ako rad treba biti hitno završen tada se traži 12.99 dolara (oko 83 hrvatskih kuna) po stranici. Nudi se jednostavnost narudžbe, rad stručnjaka koji pišu dobre radove, a kupcu štede vrijeme i trud. Navedeno je sljedeće: “Savršen način kako si kupiti nešto vremena jest kupiti pisani rad. I ne samo da ćeš kupiti nešto vremena, nego ćeš si također kupiti i pisani rad kojeg je napisao vrhunski, kvalificirani pisac”. Besplatni dodaci radu jesu izrada bibliografije, naslovnice i sažetka, a također i neograničene izmjene i dopune. Na ovoj web stranici garantira se povrat novca u potpunosti, kao i privatnost i sigurnost. Za prvu narudžbu postoji i posebna ponuda – popust od 15%. Na stranici se nalazi i ocjena trgovine koja iznosi 4.6/5 temeljena na recenzijama 30 kupaca.

7. Zaključak

Svrha ovog rada bila je preispitati koliko je praksa kupovine i prodaje radova učestala među studentima Sveučilišta u Zagrebu i opravdavaju li studenti takve postupke, ali i saznati koji čimbenici utječu na prodaju i kupovinu radova te postoje li načini na koje bi praksa prodaje i kupovine radova bila smanjena. Kako bi bili dobiveni odgovori, u svrhu istraživanja provedena je anketa u kojoj su sudjelovali studenti Sveučilišta u Zagrebu (ciljana skupina istraživanja). Istraživanje je potvrdilo 5 od 6 pretpostavki, odnosno potvrdilo je kako studenti u manjoj mjeri kupuju i prodaju radove, u ponešto većoj mjeri predaju radove koje su drugi napisali za njih ili oni sami nekome, ali prema istraživanju ta grupa studenata u manjem je postotku od grupe studenata koji to ne čini te se može zaključiti kako studenti ipak ne žele biti akademski nepošteni. Studenti također smatraju kako im pisanje radova pomaže u obrazovanju i stjecanju znanja, ali i to da ako studenti nisu zainteresirani za studij, nisu zainteresirani ni za pisanje radova iz tog područja te da je moguće da nezainteresiranost utječe na prodaju radova. Svjesni su i toga da akademski nepoštenje radnje, pa tako i prodaja i kupovina radova, nisu dovoljno sankcionirani, a krivcem smatraju društvo i sustav općenito. Obrazovne ustanove, ali i knjižnice, trebale bi više pažnje i sredstava uložiti u to na koji će način mlade i neiskusne osobe uputiti u smjeru rasta poštenih osoba, osoba svjesnih svojih sposobnosti i svojih mogućnosti, osoba koje poznaju etička načela i zakone i koji postupaju sukladno s time. Uvođenjem više kolegija i radionica o informacijskoj pismenosti, kao jednoj od neophodnih vještina u cjeloživotnom obrazovanju⁵⁶, moguće je obrazovati veći broj informacijski pismenih ljudi, ljudi koji znaju učinkovito pristupiti informaciji, kritički ju vrednovati, učinkovito ju koristiti te razumjeti pravna, društvena i ekonomska pitanja uporabe informacija kao i legalnog i etičkog korištenja informacija.⁵⁷

Akademsko nepoštenje možda ne može biti u potpunosti iskorijenjeno, ali uvođenjem mjera i sankcija, boljom edukacijom, potporom nadležnih tijela te podizanjem veće svijesti o povredi akademske čestitosti, etičkih kodeksa i zakona bilo bi moguće barem malo utjecati na ponašanje studenata i njihove radnje kojima postaju akademski nepošteni.

---

⁵⁶ Jokić, A. et al. Vještine informacijske i informatičke pismenosti studenata informacijskih znanosti u Osijeku: pilot-istraživanje. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske. 59, 3-4(2016.), str. 65. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/187610> (3.9.2020.)

⁵⁷ Isto, str. 66.

8. Literatura

Akademski integritet. // Etički kodeks. / Sveučilište u Zadru. Zadar: Sveučilište u Zadru, 2010. Dostupno na: <https://www.unizd.hr/o-nama/propisi-i-dokumenti/eticki-kodeks> (11.8.2020.)

Alfonso, F., Zelveian P., Monsuez, J-J., Aschermann, M., Boehm, M., Buendia Hernandez, A., Wang, T-D., Cohen, A., Izetbegović, S., Doubell, A., Echeverri, D., Enç, N., Hemsirelik Dergisi, K., Ferreira-González, I., Undas, A., Fortmüller, U., Gatzov, P., Gingham, C., Goncalves, L., Addad, F., Hassanein, M., Heusch, G., Huber, K., Hatala, R., Ivanuša, M., Lau, C-P., Marinskis, G., Dei Cas, L., Rochitte, C. A., Nikus, K., Fleck, E., Pierard, L., Obradović, S., Aguilar Passano, M., Jang, Y., Rødevand, O., Sander, M., Shlyakhto, E., Erol, C., Tousoulis, D., Ural, D., Piek, J., Varga, A., Flammer/Mach, A./F. J., Dibra, A., Guliyev, F., Mrocek, A., Rogava, M., Guzman Melgar, I., Di Pasquale, G., Kabdrakhmanov, K., Haddour, L., Frasc, Z., Held, C., Shumakov V. Autorstvo: od zasluge do odgovornosti. Razmišljanja iz Mreže urednika. // *Cardiologia Croatica* 14, 5-6 (2019), str. 132-140.

Autorsko pravo. // Hrvatska enciklopedija. Mrežno izd. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=4771> (20.6.2020.)

Autorstvo znanstvenih radova i drugih dokumenata. // Etički kodeks. / Sveučilište u Rijeci. Rijeka: Sveučilište u Rijeci, 2006. Dostupno na: https://rektor.uniri.hr/files/staticki_dio/propisi_i_dokumenti/Eticki%20kodeks%20Sveucilista%20u%20Rijeci.pdf (10.8.2020.)

Autorstvo. // Hrvatska enciklopedija. Mrežno izd. Zagreb : Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=4772> (20.6.2020.)

Begić, H. Akademska čestitost studenata Sveučilišta u Zagrebu prilikom pisanja ocjenskih radova: diplomski rad. Zagreb: Filozofski fakultet, 2018. Dostupno na: <http://darhiv.ffzg.unizg.hr/id/eprint/10801/1/Begic%C4%87-diplomski.pdf> (5.9.2020.)

Budak, J. Okrugli stol: Akademska čestitost. // *Društvena istraživanja* 22, 3(2013.), str. 543-547. Dostupno na: <http://darhiv.ffzg.unizg.hr/id/eprint/10801/1/Begic%C4%87-diplomski.pdf> (5.9.2020.)

Etička načela u znanosti i visokom obrazovanju i njihove povrede. // Etički kodeks. / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, 2011. Dostupno na:

https://www.mefos.hr/images/dokumenti/pravilnici_i_dokumenti/dokumenti_sveuciliste/Eticki_kodeks.pdf (11.8.2020.)

Etička načela u znanosti i visokom obrazovanju i njihove povrede. // Etički kodeks. / Sveučilište u Splitu. Split: Sveučilište u Splitu, 2009. Dostupno na: https://www.unist.hr/DesktopModules/Bring2mind/DMX/API/Entries/Download?language=hr-HR&EntryId=124&Command=Core_Download&PortalId=0&TabId=1846 (11.8.2020.)

Etička pravila u nastavnom, znanstvenom i umjetničkom radu. // Etički kodeks. / Sveučilište u Zagrebu. Zagreb : Sveučilište u Zagrebu, 2009. Dostupno na: http://www.unizg.hr/fileadmin/rektorat/O_Sveucilistu/Dokumenti_javnost/Propisi/Pra vilnici/Eticki_kodeks.pdf (10.8.2020.)

Fjorović, A. Etičnost studenata: percepcija nastavnika Sveučilišta u Dubrovniku. // MediAnali. 12, 15(2018.), str. 105-121. Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=288275 (5.9.2020.)

Hebrang Grgić, I. Autorstvo, plagiranje i citiranje: što, kako, zašto?. // Tečajevi Srca. Dostupno na: <https://www.srce.unizg.hr/tecajevi/popis-osnovnih-tecajeva/A505> (10.7.2020.)

Hebrang Grgić, I. Časopisi i znanstvena komunikacija. Zagreb: Ljevak, 2016.

Horvat, A.; Živković, D. Knjižnice i autorsko pravo. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada, 2009.

Jokić, A., Koljenik, D., Faletar Tanacković, S. i Badurina, B. Vještine informacijske i informatičke pismenosti studenata informacijskih znanosti u Osijeku: pilot-istraživanje. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske. 59, 3-4(2016.), str. 63-92. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/187610> (3.9.2020.)

Koautor. // Hrvatski jezični portal. <https://hrvatski.enacademic.com/53610/koautor> (25.7.2020.)

Konjević, S. Ocjenski radovi u digitalnom obliku. // Kemija u industriji: časopis kemičara i kemijskih inženjera Hrvatske. 59, 9(2010), str. 452-456. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/57885> (5.9.2020.)

Ljeskovan, M. Mišljenja studenata sestrinstva o znanstvenoj čestitosti i autorskom vlasništvu: završni rad. Osijek : Medicinski fakultet, 2017. Dostupno na: <https://zir.nsk.hr/islandora/object/mefos%3A629> (5.9.2020.)

Majstorović, D. Stavovi studenata korisnika Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu o plagiranju i javnoj objavi ocjenskih radova. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske. 59, 3-4(2017), str. 135-142. Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=276554 (5.9.2020.)

Northern Illinois University. Academic Integrity Tutorials. Causes of Academic Dishonesty prema Whitley, B. E., Jr.; Keith-Spiegel, P. Academic dishonesty: An educator's guide. Lawrence Erlbaum Associates Publishers, 2002.

Odnos prema radu. // Etički kodeks. / Sveučilište u Dubrovniku. Dubrovnik: Sveučilište u Dubrovniku, 2006. Dostupno na: <http://web.unidu.hr/datoteke/49izb/Eti-ki-kodeks.pdf> (12.8.2020.)

Oraić Tolić, D. Akademsko pismo: strategije i tehnike klasične retorike za suvremene studentice i studente. Zagreb: Naklada Ljevak, 2011.

Petrak, O. Bartolac, A. Akademsko čestitost studenata zdravstvenih studija. // Croatian Journal of Education. 16, 1(2014.), str. 81-117. Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=178254 (3.9.2020.)

Pravila dobre akademske prakse pri pisanju, recenziranju i objavljivanju znanstvenih i stručnih publikacija. Zagreb: Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2007. Dostupno na: <http://stariweb.mef.hr/meddb/slike/pisac25/file329p25.pdf> (20.6.2020.)

Profesionalna prava i odgovornosti. // Etički kodeks. Sveučilište u Puli. Pula: Sveučilište u Puli, 2008. Dostupno na: https://www.unipu.hr/dokumenti/eticki_kodeks (12.8.2020.)

RefME. 10 things we discovered about students' attitudes towards plagiarism. 2016. Dostupno na: <https://www.citethisforme.com/blog/2016/07/25/10-things-discovered-students-attitudes-towards-plagiarism> (3.9.2020.)

Sastavnice Sveučilišta u Zagrebu. // Sveučilište u Zagrebu. URL: <http://www.unizg.hr/o-sveucilistu/sastavnice-sveucilista/> (2.6.2020.)

The International Committee of Medical Journals Editors. Recommendations for the Conduct, Reporting, Editing, and Publication of Scholarly Work in Medical Journals. Dostupno na: <http://www.icmje.org/recommendations> (21.6.2020.)

Velagić, Z., Hocenski, I. Autorstvo u hrvatskim zakonima o autorskom pravu od 1846. do 2007. godine. // Libellarium. 7, 2(2014), str. 231-252. Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=207276 (5.9.2020.)

Zmijarević, G., Doolan, K., Marčić, S. Akademsko nepoštenje: odmak od (ne)etičnosti pojedinca i kritika sustava. // Političke analize. 8, 29(2017.), str. 28-33.
Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=266012
(3.9.2020.)

Prilog

Anketa

Stavovi studenata o prodaji i kupovini pisanih radova

Poštovani kolege, poštovane kolegice,

pred Vama se nalazi anketa u cilju istraživanja stavova studenata Sveučilišta u Zagrebu o prodaji i kupovini pisanih radova. Rezultati istraživanja bit će korišteni u svrhu izrade diplomskog rada pri Katedri za bibliotekarstvo, Odsjeka informacijskih i komunikacijskih znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Rezultati istraživanja bit će korišteni u poopćenom obliku, a podaci će svakako ostati anonimni. Anketa se sastoji od 32 pitanja, a predviđeno vrijeme rješavanja je 5-7 minuta. Molim Vas da iskreno odgovorite na pitanja. Istraživanje je dobrovoljno i možete odustati u bilo kojem trenutku.

Pisani radovi obuhvaćaju seminarske, završne i diplomske radove te doktorske disertacije.

Za dodatna pitanja molim Vas da se obratite na navedenu e-mail adresu: marta.sabolic.23@gmail.com

Prva skupina pitanja

1. Spol

1. Muško
2. Žensko

2. Dob

1. 18-20
2. 21-23
3. 24-26
4. Stariji/a od 26

3. Na kojem fakultetu/akademiji Sveučilišta u Zagrebu studirate?

1. Agronomski fakultet
2. Arhitektonski fakultet
3. Akademija dramske umjetnosti
4. Akademija likovne umjetnosti

5. Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet
6. Ekonomski fakultet
7. Fakultet elektrotehnike i računarstva
8. Fakultet filozofije i religijskih znanosti
9. Fakultet hrvatskih studija
10. Fakultet kemijskog inženjerstva i tehnologije
11. Fakultet organizacije i informatike
12. Fakultet političkih znanosti
13. Fakultet prometnih znanosti
14. Fakultet strojarstva i brodogradnje
15. Farmaceutsko-biokemijski fakultet
16. Filozofski fakultet
17. Geodetski fakultet
18. Geotehnički fakultet
19. Građevinski fakultet
20. Grafički fakultet
21. Katolički bogoslovni fakultet
22. Kineziološki fakultet
23. Medicinski fakultet
24. Metalurški fakultet
25. Muzička akademija
26. Pravni fakultet
27. Prehrambeno-biotehnološki fakultet
28. Prirodoslovno-matematički fakultet
29. Rudarsko-geološko-naftni fakultet
30. Stomatološki fakultet
31. Šumarski fakultet
32. Tekstilno-tehnološki fakultet
33. Učiteljski fakultet
34. Veterinarski fakultet
35. Ne studiram na fakultetu/akademiji koja je sastavnica Sveučilišta u Zagrebu (ovdje anketa završava)

4. Koja ste razina studija?

1. Preddiplomski
2. Diplomski
3. Poslijediplomski

5. Jeste li zainteresirani za upisani studij?

1. Izrazito me ne interesira
2. Ne interesira me
3. Niti me interesira niti me ne interesira
4. Interesira me
5. Izrazito me interesira

Druga skupina pitanja

6. Jeste li ikada kupili pisani rad?

1. Da
2. Ne

7. Koliko ste puta kupili rad?

1. 1-2
2. 3-5
3. 5-10
4. Više od 10
5. Nisam kupio/la rad

8. Jeste li ikada prodali pisani rad?

1. Da
2. Ne

9. Koliko ste puta prodali rad?

1. 1-2
2. 3-5
3. 5-10
4. Više od 10

5. Nisam prodao/la rad

10. Jeste li ikada nekome napisali rad bez novčane ili druge naknade?

1. Da
2. Ne

11. Koliko puta ste napisali nekome rad bez novčane ili druge naknade?

1. 1-2
2. 3-5
3. 5-10
4. Više od 10
5. Nisam napisao/la nekome rad bez novčane ili druge naknade

12. Jeste li ikada predali rad koji je netko drugi napisao za Vas (rad napisan bez novčane ili druge naknade)?

1. Da
2. Ne

13. Koliko puta ste predali rad koji je netko napisao za Vas (rad napisan bez novčane ili druge naknade)?

1. 1-2
2. 3-5
3. 5-10
4. Više od 10
5. Nisam predao/la rad koji je netko napisao za mene (rad napisan bez novčane ili druge naknade)

14. Koju ste vrstu pisanih radova kupili? (mogućnost više odgovora)

1. Seminarski rad
2. Završni rad
3. Diplomski rad
4. Doktorska disertacija
5. Nisam kupio/la pisani rad

15. Koju ste vrstu pisanih radova prodali? (mogućnost više odgovora)

1. Seminarski rad
2. Završni rad
3. Diplomski rad
4. Doktorska disertacija
5. Nisam prodao/la pisani rad

Treća skupina pitanja

16. Opravdam kupovinu i prodaju pisanih radova.

1. Uopće se ne slažem
2. Djelomično se ne slažem.
3. Niti se slažem niti se ne slažem.
4. Slažem se.
5. Slažem se u potpunosti.
6. Ne mogu procijeniti.

17. Studenti koji su nezainteresirani za upisani studij češće će kupovati pisane radove.

1. Uopće se ne slažem
2. Djelomično se ne slažem.
3. Niti se slažem niti se ne slažem.
4. Slažem se.
5. Slažem se u potpunosti.
6. Ne mogu procijeniti.

18. Pisanje radova gubitak je vremena.

1. Uopće se ne slažem
2. Djelomično se ne slažem.
3. Niti se slažem niti se ne slažem.
4. Slažem se.
5. Slažem se u potpunosti.
6. Ne mogu procijeniti.

19. Pisanjem radova ne naučim ništa novo niti mi pomaže u obrazovanju, kao ni u obavljanju budućeg posla.

1. Uopće se ne slažem

2. Djelomično se ne slažem.
3. Niti se slažem niti se ne slažem.
4. Slažem se.
5. Slažem se u potpunosti.
6. Ne mogu procijeniti.

20. Smatram da bi svaki student trebao pronaći vremena i biti sposoban napisati pisani rad.

1. Uopće se ne slažem
2. Djelomično se ne slažem.
3. Niti se slažem niti se ne slažem.
4. Slažem se.
5. Slažem se u potpunosti.
6. Ne mogu procijeniti.

21. Upoznat/a sam sa činjenicom da je prisvajanje autorstva tuđeg rada povreda Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima.

1. Uopće se ne slažem
2. Djelomično se ne slažem.
3. Niti se slažem niti se ne slažem.
4. Slažem se.
5. Slažem se u potpunosti.
6. Ne mogu procijeniti.

22. Prijavio/la bih nadležnim tijelima osobu za koju znam da je sudjelovala u prodaji ili kupovini pisanih radova.

1. Uopće se ne slažem
2. Djelomično se ne slažem.
3. Niti se slažem niti se ne slažem.
4. Slažem se.
5. Slažem se u potpunosti.
6. Ne mogu procijeniti.

23. Smatram da kupovina i prodaja radova nije dovoljno ili uopće sankcionirana.

1. Uopće se ne slažem
2. Djelomično se ne slažem.
3. Niti se slažem niti se ne slažem.
4. Slažem se.
5. Slažem se u potpunosti.
6. Ne mogu procijeniti.

24. Smatram da je kupovina i prodaja radova manji „prekršaj“ nego plagiranje.

1. Uopće se ne slažem
2. Djelomično se ne slažem.
3. Niti se slažem niti se ne slažem.
4. Slažem se.
5. Slažem se u potpunosti.
6. Ne mogu procijeniti.

25. Upoznat/a sam s pojmom „autor duh“.

1. Uopće se ne slažem
2. Djelomično se ne slažem.
3. Niti se slažem niti se ne slažem.
4. Slažem se.
5. Slažem se u potpunosti.
6. Ne mogu procijeniti.

26. Obrazovne ustanove nedovoljno educiraju studente o informacijskom zakonodavstvu i etici.

1. Uopće se ne slažem
2. Djelomično se ne slažem.
3. Niti se slažem niti se ne slažem.
4. Slažem se.
5. Slažem se u potpunosti.
6. Ne mogu procijeniti.

27. Knjižnice nedovoljno educiraju studente o informacijskom zakonodavstvu i etici.

1. Uopće se ne slažem
2. Djelomično se ne slažem.
3. Niti se slažem niti se ne slažem.
4. Slažem se.
5. Slažem se u potpunosti.
6. Ne mogu procijeniti.

28. Smatram da bi bolja edukacija studenata o konceptu autorskog prava i autorstva smanjila kupovinu pisanih radova.

1. Uopće se ne slažem
2. Djelomično se ne slažem.
3. Niti se slažem niti se ne slažem.
4. Slažem se.
5. Slažem se u potpunosti.
6. Ne mogu procijeniti.

Četvrta skupina pitanja

29. Koji od navedenih razloga smatrate najvažnijim čimbenikom prilikom kupovine pisanih radova (iz iskustva ili prema vlastitoj procjeni)?

1. Manjak vremena
2. Nedostatak znanja o pisanju radova
3. Nedostatak volje za pisanje radova
4. Nedostatak literature
5. Ostalo: _____

30. Koji od navedenih razloga smatrate najvažnijim čimbenikom zbog kojeg studenti ne kupuju pisane radove?

1. Osuda društva
2. Akademska čestitost
3. Strah od otkrivanja i mogućih sankcija
4. Nepovjerenje u osobu koja piše radove

5. Nedostatak financijskih sredstava
6. Ostalo: _____

31. Koji od navedenih razloga smatrate najvažnijim čimbenikom zbog kojeg studenti prodaju radove?

1. Novčana dobit
2. Višak vremena
3. Zainteresiranost za pisanje radova
4. Učenje novih pojmova
5. Proučavanje različitih tema i literature
6. Ostalo: _____

32. Što bi od navedenog najviše utjecalo na smanjenje prakse prodaje i kupovine radova?

1. Veća kontrola radova
2. Strože sankcije i kazne
3. Uvođenje više kolegija iz područja informacijskog zakonodavstva i etike
4. Uvođenje radionica u knjižnice
5. Smanjenje broja pisanih radova tijekom školovanja
6. Ostalo: _____

Stavovi studenata o kupovini i prodaji pisanih radova

Sažetak

Kupovina i prodaja radova sve je veći problem u akademskoj zajednici i široj javnosti. Cilj ovog rada razmotriti je problematiku kupovine i prodaje radova, ali i stavove studenata o problematici. Rad je podijeljen u dva dijela. Prvi dio je teorijski i fokusira se na pojmove autorstva, autorskog prava, akademskog nepoštenja, a opisane su i vrste pisanih studentskih radova. Drugi dio je istraživački, a sastoji se od rezultata provedenog istraživanja o stavovima studenata Sveučilišta u Zagrebu te rezultata pretraživanja oglasa za prodaju radova dostupnih na Njuškalu, Facebook-u i web stranica za prodaju radova. Poželjan uzorak ispitanika sastoji se od studenata svih fakulteta, uključujući i akademije, a anketa je kreirana pomoću Google Forms, a distribuirana pomoću Facebook-a, odnosno postavljena u Facebook grupe studentskih domova.

Ključne riječi: prodaja i kupovina radova, autorstvo, autori duhovi, autorsko pravo, akademsko nepoštenje, oglasi

Students' attitudes toward sale and purchase of written thesis

Summary

Sale and purchase of written thesis is a growing problem in academic community. The aim of this paper is to elaborate the issue of buying and selling thesis, but also the attitudes of students about the issue. This paper is divided into two parts. The first part is theoretical and focuses on the concepts of authorship, copyright, academic dishonesty, and also describes the types of written student thesis. The second part is research, and consists the results of research on the attitudes of students at the University of Zagreb and the results of searches for advertisements for the sale of written thesis available on Njuškalo, Facebook and the websites for the sale of thesis. The preferred sample of respondents consists of students from all faculties, including the academies. The survey was created using Google Forms, and distributed via Facebook, or posted in Facebook groups of dormitories.

Key words: sale and purchase of written thesis, authorship, ghost authorship, academic dishonestly, copyright, advertisements